

Zaaknummer : 01168137
Ons Kenmerk : ODH1768275
Datum : 04-08-2026

Beschikking

Omgevingswet – Natura 2000

Onderwerp

Op 10 april 2026 hebben wij van u een aanvraag ontvangen om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Omgevingswet. De aanvraag betreft het realiseren van het project “Overbrugging” gelegen in het Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide. Het project is gelegen tussen het Pompstation Katwijk te Katwijk en de Wassenaarseslag te Wassenaar.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde vergunning te **verlenen**;
- II. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze vergunning;
- III. de onder “Relevante documenten” genoemde stukken onderdeel te laten zijn van deze vergunning.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

D.C.G. Ruseler, MSc
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De vergunninghouder dient:
 - a. de start van de werkzaamheden en eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering schriftelijk te melden;
 - b. bij de startmelding van de werkzaamheden tevens een ecologisch werkprotocol in te dienen;
 - c. relevante wijzigingen in de uitvoering of wijziging van de activiteit uiterlijk één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van het project en de effectbeoordeling van de aanvraag;
 - d. uiterlijk één week na het beëindigen van de werkzaamheden hiervan schriftelijk kennis te geven;
 - e. Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen, Bodem en Opspring van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'Natura 2000'.
2. De werkzaamheden dienen binnen drie werkseizoenen te worden uitgevoerd.
3. De vergunninghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel en eenieder die betrokken is bij de uitvoering van het project op de hoogte is van de voorschriften en maatregelen zoals opgenomen in deze omgevingsvergunning.

Voorschriften realisatiefase

4. Bij het verwijderen van duindoornstruwelen en abelenbossen dient in het ecologisch werkprotocol, in afstemming met de ecologisch deskundige¹, het volgende te worden opgenomen ten aanzien van de nauwe korfslak voor de locaties waar werkzaamheden worden uitgevoerd:
 - a. locaties met potentieel geschikt strooisel met nauwe korfslak die gespaard of ontzien kunnen worden, dienen afgezet te worden met een afzetlint (of vergelijkbaar materiaal);
 - b. locaties met potentieel geschikt strooisel met nauwe korfslak dienen direct verplaatst te worden naar geschikt leefgebied buiten de invloed van de werkzaamheden;
 - c. indien bovenstaande opties redelijkerwijs niet goed mogelijk zijn, wordt potentieel geschikt strooisel tijdelijk in depot gezet waarbij verdroging en verwaaiing wordt voorkomen alvorens deze binnen geschikte locaties in het projectgebied of elders wordt verplaatst.
5. De ontwikkeling (herstel) en/of behoud van habitattypen (waaronder H2130, Grijze duinen, H2180C, Duinbossen (binnenduintrand) en H2190, Vochtige duinvalleien) binnen het werkgebied dient als gevolg van werkzaamheden in de realisatiefase en zoals beschreven in de rapportage 'Passende beoordeling project "Overbrugging" Programma Berkheide', rapportnummer 25-293, 2 april 2026, gedurende een termijn van ten minste vijf jaar te worden gemonitord. Uiterlijk drie maanden na het van kracht worden van dit besluit dient

¹ Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft en/of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en (beschermde) soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie. De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk.
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- kan aanvragen gericht op soortenbescherming opstellen of daarbij ondersteunen;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties of een (ecologisch) adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

hiertoe een concreet monitoringsplan ter goedkeuring te worden aangeboden aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Na een periode van 5 jaar na de start van de monitoring dient een evaluatiemoment plaats te vinden en dient een evaluatierapport ter goedkeuring aan Omgevingsdienst Haaglanden te worden gestuurd. Indien uit de evaluatie blijkt dat ontwikkeling (herstel) en/of behoud, zoals opgenomen in de passende beoordeling van de genoemde habitattypen is behaald, kan de monitoring beëindigd worden.

6. In het in voorschrift 5 bedoelde monitoringsplan dient in ieder geval te zijn opgenomen:
 - a. volgens welke wetenschappelijke protocollen en methoden er wordt onderzocht;
 - b. door wie de onderzoeken worden uitgevoerd;
 - c. een duidelijke afbakening van onderzoeksgebied en parameters;
 - d. de huidige t=0 situatie van de relevante habitattypen (zoals opgenomen in de Passende beoordeling project “Overbrugging” Programma Berkheide, rapportnummer 25-293, 2 april 2026, is het uitgangspunt voor de t=0 situatie);
 - e. de verwachte ontwikkeling van vegetatie (binnen 3-5 jaar) voor de habitattypen (waaronder H2120, Witte duinen, H2130, Grijze duinen, H2160, Duindoornstruwelen, H2180C, Duinbossen (binnenduinrand) en H2190, Vochtige duinvalleien);
 - f. de ontwikkeling van locaties van de verplaatste strooisellaag in verband met leefgebied van de nauwe korfslak;
 - g. de verwachte ontwikkeling van vegetatie op langere termijn;
 - h. de frequentie en duur van onderzoek in ontwikkelingen;
 - i. een uitwerking van faalmaatregelen die worden ingezet indien vegetatie zich niet ontwikkelt conform de prognose en de wijze waarop hierover gecommuniceerd wordt met het bevoegd gezag;
 - j. een uitwerking van toetsmomenten en criteria voor het inzetten van de faalmaatregelen;
 - k. de momenten van rapporteren aan bevoegd gezag.
7. Op de in voorschrift 5 genoemde monitoring zijn verder de volgende randvoorwaarden van toepassing:
 - a. de tussentijdse resultaten van de monitoring dienen voor de duur van de monitoring, overeenkomstig de goedgekeurde monitoringsfrequentie voor 1 april van het opvolgend jaar te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie voor adresgegevens voorschrift 1);
 - b. voorgenoemde resultaten dienen te worden opgeleverd in een korte rapportage, notitie of memo waarin in ieder geval een heldere conclusie over de ontwikkelingen in het veld, de effectiviteit van de maatregelen (zoals faalmaatregelen of uitgevoerde maatregelen) en een voorstel voor verdere optimalisatie of extra maatregelen (al dan niet in werking treden van faalscenario's) bij het uitblijven van het verwachte resultaat is opgenomen.
8. Ten behoeve van behoud van het leefgebied van de habitatsoort H1014, nauwe korfslak stelt vergunninghouder uiterlijk binnen drie maanden na uitvoering van de werkzaamheden een rapportage op waarin wordt vastgelegd:
 - a. naar welke locaties het strooiselmateriaal is verplaatst;
 - b. op basis van welke ecologische kenmerken deze locaties als geschikt leefgebied voor de nauwe korfslak zijn aangemerkt en
 - c. een fotodocumentatie van de ontvangende locaties.De rapportage dient te worden gezonden aan Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie voorschrift 1) en in afschrift aan Omgevingsdienst Haaglanden (vergunningen@odh.nl)
9. Uiterlijk één jaar na het verplaatsen van het strooiselmateriaal voert vergunninghouder een eenmalige veldcontrole uit op de locaties waar het strooiselmateriaal is aangebracht.

10. De resultaten van de veldcontrole zoals bedoeld in voorschrift 9 worden vastgelegd in een rapportage, voorzien van actuele foto's van de gecontroleerde locaties. De rapportage beschrijft de aangetroffen situatie en onderbouwd of er nog sprake is van geschikt leefgebied voor de nauwe korfslak. De rapportage wordt uiterlijk 1 februari na het jaar van veldcontrole aan Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (en in afschrift aan Omgevingsdienst Haaglanden) verstrekt.
11. Grondwateronttrekkingen mogen niet langer duren dan noodzakelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals opgenomen in de memo 'Project Overbrugging, Effecten uitvoering (bemalingen en cumulatie met andere projecten) – v2', Haskoning Nederland B.V., BI3935-WM-ME-260219-1901 van 20 februari 2026. Conform de uitgangspunten van het rapport dienen alle bemalingen uiterlijk 15 februari te zijn beëindigd en dienen de grondwaterstanden per 1 maart van het desbetreffende jaar te zijn hersteld.

Voorschriften ten aanzien van werklocatie, materieel en uitvoering

12. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande infrastructuur. Beschadiging van de bodem en vegetatie dient te worden voorkomen door het gebruik van rijplaten. De rijplaten dienen direct na afloop van de werkzaamheden na ieder werkseizoen te worden verwijderd. Beschadigingen die ondanks de genomen voorzorgsmaatregelen optreden, dienen te worden hersteld binnen de realisatiefase van deze vergunning.
13. Het werk moet worden uitgevoerd met schoon en lekvrij materieel. Indien gebreken worden geconstateerd aan het materieel, dienen direct maatregelen te worden genomen om verdere lekkage/schade in het Natura 2000-gebied te voorkomen. Daarnaast dienen, in het geval dat een gebrek geconstateerd wordt, zo spoedig mogelijk alle doelmatige maatregelen genomen te worden om eventuele additionele milieugevolgen tot een minimum te beperken dan wel te voorkomen.
14. Ten aanzien van mobiel werkverkeer, mobiele werktuigen en overig vast materieel en niet mobiele werktuigen gelden de volgende voorschriften:
 - a. dagelijks mobiel werkverkeer (zoals personenauto's en werkbussen) dient buiten werktijden buiten het Natura 2000-gebied te worden geplaatst. Tijdens werktijden mag dagelijks mobiel werkverkeer uitsluitend, indien dit noodzakelijk is voor de uitvoering van de werkzaamheden (bijvoorbeeld voor de aanvoer van benodigde materialen), in het werkgebied aanwezig zijn. Personenauto's mogen niet in het werkgebied geparkeerd worden en dienen buiten het werkgebied (zo veel mogelijk op de parkeerplaats bij de voormalige zuivering Lindenberg) of op de aanwezige verhardingen op de opstelplaats aan de Wassenaarse Slag te worden geplaatst. Hierop geldt een uitzondering voor personenauto's die materiaal en gereedschappen in of uit het werkgebied moeten brengen en hiervoor een ontheffing hebben van vergunninghouder
 - b. mobiele werktuigen (zoals transportmiddelen en kranen op banden) dienen buiten werktijden op een vaste opstelplaats (zie kaartje in bijlage 4 'Memo regels en richtlijnen gebruik materieel van de Projectbeschrijving Overbrugging van 1 april 2026') op de aanwezige verhardingen nabij de ingang aan de Wassenaarse Slag of op het opslagterrein bij Pompstation Katwijk geplaatst te worden. Daartoe dienen tijdelijke voorzieningen (op olie-absorberend materiaal) te worden aangebracht en aan de eisen zoals opgenomen in bijlage 4 'Memo regels en richtlijnen gebruik materieel van de Projectbeschrijving Overbrugging van 1 april 2026' te worden voldaan;
 - c. overig vast materieel en niet mobiele werktuigen (zoals aggregaten en materieel op rupskranen) mogen buiten werktijden binnen het werkgebied geplaatst blijven, mits tijdelijke voorzieningen (op olie-absorberend materiaal) worden aangebracht en aan de eisen zoals opgenomen in bijlage 4 'Memo regels en richtlijnen gebruik materieel van de Projectbeschrijving Overbrugging van 1 april 2026' wordt voldaan.

Indien vast materieel en niet mobiele werktuigen niet meer nodig zijn voor de werkzaamheden, dient dit direct uit het Natura 2000-gebied verwijderd te worden.

15. Voorts zijn de volgende voorschriften van toepassing:
 - a. voor mobiele werktuigen zoals bedoeld onder voorschrift 14b, mag een aftankplaats bij de Wassenaarse Slag of bij Pompstation Katwijk aanwezig zijn, mits voorzieningen worden getroffen om lekkage van brandstoffen te voorkomen;
 - b. het bijvullen van brandstoffen voor overig vast materieel en overig materieel (zoals bedoeld onder voorschrift 14c mag plaatsvinden met een shovel die met een brandstoftank naar de werklocatie toe rijdt, met in acht name van aanvullende regels om morsen te voorkomen (waaronder gebruik lekbakken en olieabsorberende voorzieningen). Na bijvullen dient de brandstoftank direct weer te worden teruggebracht naar de vaste opstelplaats aan de Wassenaarse slag of naar Pompstation Katwijk;
 - c. bij calamiteiten ten aanzien van lekkage van brandstoffen dienen de werkzaamheden ter plaatse van de lekkage direct te worden gestaakt en dient eventuele lekkage/verontreiniging adequaat te worden verwijderd. Tevens dient hiervan melding te worden gedaan bij Omgevingsdienst Zuid-Holland (zie voorschrift 1 voor adresgegevens).
16. Onderhoud aan mobiel materieel dat gedurende de werkzaamheden ook buiten het werkgebied komt, dient buiten het werkgebied te worden uitgevoerd.
17. In het ecologisch werkprotocol dient in samenspraak met de ecologisch deskundige te worden opgenomen waar de tijdelijk afgegraven grond (waaronder de afgegraven grond met H2130, Grijze duinen voor het uitvoeren van werkzaamheden) binnen het werkgebied wordt opgeslagen. Na uitvoering van de werkzaamheden dient deze grond weer in het gebied te worden gebruikt ten behoeve van de ontwikkeling van habitattypen H2130, Grijze duinen.

Voorschriften inzet van het overbruggingssysteem

18. Het overbruggingssysteem mag uitsluitend worden ingezet wanneer het noodzakelijk is om de infiltratie van rivierwater op de infiltratieplassen tijdelijk te onderbreken, onder de voorwaarden zoals beschreven in de Memo 'Inzet Overbruggingssysteem Berkhede ten behoeve van vergunningaanvraag'. Het overbruggingssysteem mag alleen worden ingezet in de volgende situaties:
 - a. calamiteiten, bestaande uit innamestops door verontreinigingen in het rivierwater, leidingbreuken, stroomuitval of brand;
 - b. werk van derden, zoals werkzaamheden aan weg- of spoorinfrastructuur in de directe omgeving van de infrastructuur van Dunea;
 - c. grootschalige werkzaamheden aan de rivierwatertransportleidingen of pompstations van de vergunninghouder.
19. Indien het overbruggingssysteem wordt ingezet vanwege een calamiteit zoals benoemd in voorschrift 18, sub a, en de inzet naar verwachting meer dan tien dagen zal duren, zijn de volgende voorwaarden van toepassing:
 - a. binnen twee werkdagen na aanvang van de calamiteit dient een melding te worden gedaan bij Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1);
 - b. de melding dient voorzien te zijn van de beschrijving van de calamiteit, de verwachte duur, mate en manier waarop het overbruggingssysteem wordt ingezet en de te treffen maatregelen om de duur, mate en manier van de inzet van het overbruggingssysteem zo kort en beperkt mogelijk te houden;
 - c. na de start van het gebruik van het overbruggingssysteem, dient na tien dagen een aangepaste grondwaterstandmonitoring gestart te worden, conform de voorwaarden uit de omgevingsvergunning voor de wateronttrekkingsactiviteit;

- d. indien uit de grondwaterstandmonitoring blijkt dat, als gevolg van het gebruik van het overbruggingssysteem, een grotere grondwaterstandsverlagingen optreedt dan op basis van de modelberekeningen in het geohydrologisch rapport mag worden verwacht, dient te worden aangetoond dat deze daling geen negatieve effecten heeft op vochtafhankelijke habitattypen en -soorten in het gebied. Indien er negatieve effecten te verwachten zijn, dienen maatregelen genomen te worden om deze effecten te beperken of te voorkomen.
20. Indien het overbruggingssysteem wordt ingezet vanwege het uitvoeren van werkzaamheden door derden zoals benoemd in voorschrift 18, sub b, en de inzet naar verwachting meer dan tien dagen zal duren, gelden de voorwaarden uit voorschrift 19, sub c en d, met aanvullend de volgende voorwaarden:
- a. tenminste één maand voorafgaand aan de werkzaamheden dient een melding te worden gedaan bij Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie voorschrift 1);
 - b. de melding dient voorzien te zijn van de beschrijving van de werkzaamheden, de verwachte duur, mate en manier waarop het overbruggingssysteem wordt ingezet en de te treffen maatregelen om de duur van de inzet van het overbruggingssysteem zo kort mogelijk te houden en
 - c. de melding dient te zijn voorzien van een motivering waaruit blijkt op welke wijze wordt gestreefd om de werkzaamheden en herstelperiode van de grondwaterstanden buiten de kwetsbare periode van vochtafhankelijke habitattypen en -soorten uit te voeren.
21. Indien het overbruggingssysteem wordt ingezet voor grootschalige onderhoudswerkzaamheden die uitgevoerd worden door de vergunninghouder, zoals benoemd in voorschrift 18, sub c, en de inzet naar verwachting meer dan tien dagen zal duren, gelden de voorwaarden uit voorschrift 19, sub c tot en met d en dient tenminste vier maanden voorafgaand aan de inzet van het overbruggingssysteem een melding te worden gedaan bij Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1). Bij deze melding dient voldaan te worden aan de voorwaarden uit voorschrift 20, sub b en c en dient een hydrologische modelberekening te worden toegevoegd voor de te verwachten overbruggings- en herstelperiode.
22. Indien de inzet van het overbruggingssysteem naar verwachting minder dan tien dagen duurt, dient per inzet een melding te worden gedaan bij Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Hierbij dient een beschrijving te worden opgenomen van de aanleiding en noodzaak van de inzet, evenals de duur, mate en manier van de inzet van het overbruggingssysteem.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 10 april 2026 hebben wij van u een aanvraag ontvangen om een omgevingsvergunning als bedoeld in de Omgevingswet. De aanvraag betreft het realiseren van het project “Overbrugging” gelegen in het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide. Het project is gelegen tussen het Pompstation Katwijk te Katwijk en de Wassenaarseslag te Wassenaar.

Relevante documenten

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- aanvraag project Overbrugging, DSO-nummer 2026041001788000, 10 april 2026 (ODH1734521);
- begeleidende brief bij aanvraag, 10 april 2026 (ODH1734511);
- projectbeschrijving Overbrugging (inclusief alle bij behorende bijlagen), kenmerk DUN-OVB-25-PRB-1, 1 april 2026, Dunea (ODH1739493);
- passende beoordeling project “Overbrugging” Programma Berkheide, rapportnummer 25-293, 2 april 2026, Waardenburg Ecology (ODH1734515);
- ecologische beoordeling stikstof project Overbrugging, bijlage bij de passende beoordeling project Overbrugging Programma Berkheide, rapportnummer 25-279, 18 mei 2026², Waardenburg Ecology (ODH1743818);
- AERIUS projectberekening Overbrugging realisatiefase, kenmerk Rjm2oFVxPKFA, 5 januari 2026 (ODH1743816);
- vergunning onderbouwend geohydrologisch rapport, Project “Overbrugging”, Programma Berkheide, definitief, versie 4, 12 december 2025, Arcadis;
- notitie/Memo Project overbrugging, effecten uitvoering (bemalingen en cumulatie met andere projecten), kenmerk BI3935-WM-ME-260219-1901, 20 februari 2026, Haskoning Nederland B.V. Water & Maritime (ODH1734513) en
- notitie Bomeninventarisatie Overbrugging, kenmerk 21-1014/KirHu/002, 26 maart 2025, Waardenburg Ecology (ODH1739501);

Procedure

De uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is toegepast op deze aanvraag.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Omgevingsbesluit zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Afstemming

De gevraagde activiteit kan nadelige gevolgen hebben voor het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid dat gedeeltelijk in de provincie Noord-Holland ligt. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2.2, eerste lid, van de Omgevingswet wordt de besluitvorming afgestemd met de bovengenoemde provincie.

Zienswijzen

De ontwerpbesluit heeft ter inzage gelegen van 22 mei 2026 tot en met 2 juli 2026. Naar aanleiding hiervan zijn de volgende zienswijzen binnen de termijn ingebracht.

² Dit rapport is bij ons binnengekomen op 20 april 2026, de datering van 18 mei 2026 lijkt een typefout.
ODH1768275

ODH1844705

De zienswijze bevat samengevat de volgende punten:

1. In voorschrift 11 staat benoemd dat indien gebreken worden geconstateerd aan het materieel, het materieel direct dient te worden verwijderd. Het direct verwijderen van materieel bij het constateren van gebreken is niet passend. Het verplaatsen van materieel levert een risico op verspreiding van verontreinigingen. Gevraagd wordt om het voorschrift te wijzigen en op te nemen dat direct maatregelen moeten worden genomen om verdere lekkage te voorkomen;
2. In voorschrift 12a staat in de laatste zin benoemd dat geen personenauto's mogen worden geparkeerd binnen het werkgebied. Gevraagd wordt om wel personenauto's in het gebied toe te staan om materiaal en gereedschappen te vervoeren.
3. In voorschrift 6 en 7f staat een monitoringsvoorschrift voor de nauwe korfslak opgenomen. Gevraagd wordt om de monitoring gelijk te trekken met de afspraken voor monitoring bij Winning 3.

Ad1

Naar aanleiding van de zienswijze is het voorschrift (thans voorschrift 13) gewijzigd.

Ad 2

Naar aanleiding van de zienswijze is het voorschrift (thans voorschrift 14a) gewijzigd.

Ad 3

Naar aanleiding van de zienswijze zijn de voorschriften 8 tot en met 10 toegevoegd. Deze voorschriften hebben betrekking op een rapportageverplichting met betrekking tot de habitatrichtlijnsoort H1014, Nauwe korfslak.

ODH181799

De zienswijze bevat samengevat de volgende punten:

1. Nut en noodzaak van het project 'Overbrugging'
2. Mitigatie van negatieve effecten op N2000-habitattypen
3. Cumulatieve effecten

1. Nut en noodzaak project 'Overbrugging'

De indiener van de zienswijze merkt op dat in hoofdstuk 2 en 3 van bijlage 1 (projectbeschrijving) bij de vergunningaanvraag wordt ingegaan op de achtergronden en doelen van het project. In algemene zin is er vanuit de indiener van de zienswijze begrip voor de wenselijkheid om de leveringszekerheid van drinkwater te vergroten.

Daarbij worden wel de volgende kanttekeningen geplaatst door de indiener van de zienswijze:

- a. Voor zover na te gaan is niet onderzocht of de wenselijk geachte buffervoorraad op een andere manier kan worden gerealiseerd bijvoorbeeld door hier oppervlaktewater in de omgeving, zoals het Valkenburgse Meer, Nieuwe Driemanspolder, Klinkenbergerplas, 't Joppe en/of de Vlietlanden voor in te zetten. Ook andere manieren om perioden van schaarste te overbruggen zoals sproeiverboden zijn niet onderzocht.
- b. Een periode van 3 maanden die moet kunnen worden overbrugd wordt in het rapport 'zeer extreem' genoemd. In de afgelopen 25 jaar heeft de onderbreking van de aanvoer van te infiltreren rivierwater nooit langer dan 1 week geduurd. Aanleg van een overbruggingssysteem voor 3 maanden is schadelijker dan voor een kortere periode. De noodzaak van een overbruggingsperiode van 3 maanden is niet onderbouwd. De indiener van de zienswijze is van mening dat kan worden volstaan met een aanzienlijk kortere overbruggingsperiode van bijv. 1 of 2 maanden.
- c. Naast leveringszekerheid wordt als doel van het overbruggingsproject het (langer) in stand houden van vochtafhankelijke natuur genoemd. Uit bijlage 7 (Geohydrologisch modelonderzoek) blijkt echter dat het positieve effect van inzetten van ASR bij onderbreking van de aanvoer van rivierwater op de (grond)waterstanden in infiltratieplassen en vochtige duinvalleien beperkt is (vergelijk figuur 5.3 t/m 5.5 met figuur 5.8 t/m 5.10). Omdat de freatische winning wordt gecontinueerd leidt onderbreking van de aanvoer van infiltratiewater hoe dan ook (met en zonder ASR) tot forse daling van de (grond)waterstanden.

- d. In de afgelopen decennia is de problematiek van innamestops van rivierwater toegenomen door de toenemende verontreiniging van het rivierwater. De indiener van de zienswijze is van mening dat er te weinig wordt ondernomen om de onderliggende milieuproblematiek op te lossen. Mede vanwege de eisen van de Europese Kaderrichtlijn Water is het dringend gewenst dat hier op korte termijn meer actie wordt ondernomen. De indiener van de zienswijze vindt dat de Provincie Zuid-Holland en Dunea er bij het Rijk veel sterker op aandringen dat vervuiling bij de bron wordt aangepakt in plaats van steeds te kiezen voor technische oplossingen zoals extra zuiveringstappen en aanleg van overbruggingssystemen.
- e. Naast de beoogde verbetering van de leveringszekerheid en het beperken van effecten op grondwaterafhankelijke natuur kan het overbruggingssysteem goed worden gebruikt om pieken in het verbruik van drinkwater op te vangen. Dit betekent dat nieuwe uitbreidingen van het oppervlakte-infiltratiesysteem - met alle natuurschade van dien - in de komende jaren achterwege kunnen blijven totdat het nieuwe drinkwatersysteem op basis van water uit de Vliet in 2030 operationeel is. Deze doelstelling dient expliciet opgenomen te worden in de overwegingen van dit besluit.

Ad 1a

In de uitgevoerde passende beoordeling is gebleken en onderbouwd dat de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten. Er is daarom geen motivering nodig wat betreft de noodzaak en/of een alternatieven onderzoek. Dit geldt alleen wanneer aantasting niet kan worden uitgesloten. Alleen in dat geval is een zogenaamde ADC-toets (Alternatief, Dwingende reden van groot openbaar belang en Compensatie) van toepassing.

In aanvulling hierop merken wij nog op dat het overbruggingssysteem wordt aangelegd om de leveringszekerheid van het bestaande wingebied te vergroten bij onder andere een rivierwateraanvoeronderbreking. Het systeem zorgt ervoor dat infiltratieplassen langere tijd gevuld kunnen blijven. Het is technisch niet mogelijk om een systeem met eenzelfde functie op een andere locatie te realiseren.

Ook merken wij op dat naast het project Overbrugging door Dunea ook wordt ingezet op het project Drinkwater voor de Toekomst 2030-2040³. Dit project ziet op het gebruik van nieuwe bronnen en zuiveringen. Voor het project Drinkwater voor de Toekomst vinden momenteel de nodige onderzoeken plaats en zullen ook binnen afzienbare termijn vergunningaanvragen worden ingediend. Voor de realisatie van het project zal ook enige jaren nodig zijn, zodat op korte termijn geen andere oplossing voorhanden is.

Tot slot zet Dunea ook in op waterbesparing. De inzet op waterbesparing ziet met name op bevorderen van gedragsveranderingen maar biedt geen robuuste oplossing voor de leveringszekerheid van drinkwater.

Ad 1b

In de passende beoordeling en het ontwerpbesluit is nadrukkelijk aangegeven dat het overbruggingssysteem maximaal voor een periode van 3 maanden in een periode van 3 jaar mag worden ingezet. De periode van maximaal 3 maanden is niet per definitie een aaneengesloten periode van 3 maanden maar kan ook bestaan uit meerdere, kortere overbruggingsperiodes. In situaties dat het systeem voor kortere tijd wordt ingezet, treedt snel herstel op en zijn er minder effecten op vochtafhankelijke natuur. In de passende beoordeling zijn 'worst case' de effecten berekend van een maximale inzet van het systeem. Tevens zijn er voorschriften verbonden aan de vergunning waarmee verzekerd wordt dat het overbruggingssysteem alleen wordt ingezet wanneer dit noodzakelijk is en dat ook de duur van de inzet zo kort als mogelijk gehouden wordt met een verplichte monitoring van de vochtafhankelijke natuur.

Ad 1c

Uit de passende beoordeling en het ontwerpbesluit blijkt dat het overbruggingssysteem tot minder negatieve effecten op vochtafhankelijke natuur leidt, dan in een situatie zonder overbrugging (wanneer sprake is van een innamestop). Daarnaast kan de natuur met een overbruggingssysteem zich sneller herstellen dan in een situatie zonder overbruggingssysteem.

³ <https://www.dunea.nl/drinkwater/drinkwater-voor-de-toekomst>
ODH1768275

In aanvulling hierop merken wij op dat een rivierwaterinnamestop wordt veroorzaakt door externe factoren (waaronder klimaat, lozingen) waar Dunea geen invloed op heeft. Ook het moment en de duur van de rivierwaterinname stop en de inzet van het overbruggingssysteem wordt door externen factoren bepaald.

Ad 1d

Het overbruggingssysteem is bedoeld als zekerheidsstelling op moment dat er geen rivierwater aanvoer is. Het systeem is niet bedoeld als regulier productiesysteem. Wij kunnen de noodzaak om toenemende verontreiniging van rivierwater op te lossen onderschrijven. Dit ligt echter buiten de scope van dit project en het toetsingskader op grond waarvan het verzoek om de omgevingsvergunning beoordeeld kan worden.

Ad 1e

Het valt buiten de scope van deze vergunningenprocedure om doelstellingen ten aanzien van toekomstige projecten expliciet op te nemen in de overwegingen van ons besluit. Indien een nieuw drinkwatersysteem operationeel is, zal het overbruggingssysteem mogelijk minder vaak hoeven te worden ingezet maar het overbruggingssysteem blijft nodig om in bijzondere situaties zoals opgenomen in bijlage 5 van de projectbeschrijving het overbruggingssysteem in te kunnen zetten.

De zienswijze ten aanzien van punt 1 (a t/m e) geeft geen aanleiding voor het wijzigen van het ontwerpbesluit.

2. Significant negatieve effecten op N2000-habitattypen

In de Passende beoordeling (bijlage 2 bij de vergunningaanvraag)⁴ wordt een overzicht gegeven van de effecten van aanlegwerkzaamheden en vergravingen op duinhabitats met een instandhoudingsdoelstelling in het Natura 2000-gebied (zie par. 4.3.2./tabel 4.2).

Hieruit blijkt dat het permanente oppervlakteverlies van habitats van in totaal 79 m² niet groot is (maar niet nihil). De ‘tijdelijke’ afname van oppervlakten van relevante habitats is wel substantieel, met name van:

- grijze duinen *kalkrijk* (H2130A): 18.463 m²
- grijze duinen *kalkarm* (H2130B): 12.183 m²
- duindoornstruwelen (H2160): 8.291 m²
- duinbossen *binnenduinrand* (H2180C): 2.170 m²
- vochtige duinvalleien *kalkrijk* (H2190B): 1.403 m²

a. Negatieve effecten op grijze duinen *kalkrijk* en *kalkarm* (H2130A/B)

In de passende beoordeling wordt geconcludeerd dat negatieve effecten op grijze duinen *kalkrijk* en *kalkarm* uitgesloten zijn omdat het oppervlak dat wordt vergraven procentueel gezien gering is en omdat beide prioritaire habitattypes zich na vergraving in 3 jaar weer zouden herstellen.

Evident is dat bij deze habitats - met als doelstelling uitbreiding van het oppervlakte en verbetering van kwaliteit - een verlies van ruim 1,8 resp. 1,2 hectare niet “dermate beperkt is dat dit geen invloed heeft op de instandhoudingsdoelen”, integendeel. Het is geen uitbreiding van het oppervlakte, zoals doelstelling luidt, maar een afname. Ook is de stelling dat de habitats zich na 3 jaar herstellen aantoonbaar onjuist. Op veel plekken, ook in Berkheide, is gebleken dat herstel na vergraving zeker tien tot twintig jaar kan duren of zelfs geheel uitblijft omdat zich ruigten of struwelen ontwikkelen in plaats van grijs duin. De indiener van de zienswijze noemt een aantal voorbeelden dat habitats niet zijn hersteld.

⁴ In de Passende Beoordeling zijn de namen van auteurs van relevante rapporten zwart gemaakt. Deze curieuze interpretatie van privacywetgeving brengt met zich mee dat onderbouwing van de betreffende passages in de Passende Beoordeling op basis van externe bronnen feitelijk onnavolgbaar en oncontroleerbaar is. O.i. dient een passende beoordeling waarin bronverwijzingen zijn ‘weggelakt’ niet te worden geaccepteerd door het bevoegd gezag.
ODH1768275

b Negatieve effecten op duindoornstruwelen (H2160)

Bij de beoordeling van het oppervlakteverlies van duindoornstruwelen wordt gerefereerd aan de “ten gunste van”-formulering in de instandhoudingdoelstelling voor dit habitatype: “Een kleine afname van duindoornstruweel is niet in tegenstrijd met de behoudsdoelstelling die voor dit habitatype geldt, indien hiervoor Grijze duinen terugkomen.” Op zich is dit juist, al moet dit misschien worden heroverwogen vanwege de grootschalige sterfte van duindoorns van dit jaar. Wat echter ontbreekt is een voldoende uitgewerkt (beheer)plan aan de hand waarvan is onderbouwd en geborgd dat op de betreffende locaties daadwerkelijk grijs duinvegetaties worden ontwikkeld. Wij verzoeken u in de vergunningsvoorwaarden op te nemen dat een dergelijk plan alsnog wordt opgesteld en ter goedkeuring aan u wordt voorgelegd.

c. Negatieve effecten op Duinbossen binnenduintrand (H2180C) en Vochtige duinvalleien kalkrijk (H2190B)

In de beoordeling van de aantasting van het oppervlakte van deze beide habitatypen wordt gesteld dat geen sprake is van effecten op de instandhoudingsdoelen omdat er geen effect optreedt op de “ruimtelijke structuur en functie” ervan. Ruimtelijke structuur en functie zijn echter aspecten van de kwaliteit van habitatypen. De instandhoudingsdoelstellingen van beide habitatypen is echter gericht op behoud respectievelijk uitbreiding van het oppervlakte én verbetering van de kwaliteit. Het is daarom merkwaardig en onjuist om de beoordeling van de aantasting van het oppervlakte te baseren op kwaliteitsaspecten. Er is sprake van een evidente, niet verwaarloosbare aantasting van het oppervlakte van beide habitats die als zodanig dient te worden beoordeeld. In beide gevallen zijn mitigerende maatregelen om het oppervlakteverlies ongedaan te maken noodzakelijk. Verzocht wordt om dit onderdeel van de vergunningsaanvraag niet te accepteren en in de vergunningsvoorwaarden op te nemen dat mitigerende maatregelen voor deze habitats worden uitgewerkt in een inrichtings- en beheerplan dat ter goedkeuring aan u dient te worden voorgelegd.

d. mitigatie van vergravingseffecten door aanleg van leidingen in leidingstraat

Een deel van de bovengenoemde effecten van vergravingen worden veroorzaakt door aanleg van een nieuwe leiding aan de noordwestkant van winning 1 (nieuwe leiding 1A in figuur 1 van bijlage 1 Projectbeschrijving). Het betreft een nieuw tracé door eerder nog niet vergraven duin, grotendeels bestaand uit duindoornstruwelen (H2160) en grijze duinen (H2130A/B). Deze effecten kunnen eenvoudig worden gemitigeerd door de leiding in de bestaande leidingstraat van winning 1 aan te leggen (20-25 m zuidoost van tracé 1A).

e. negatieve effecten van stikstofdepositie

De effecten van stikstofemissie en -depositie als gevolg van de inzet van tal van typen materieel gedurende de werkzaamheden zijn in een aparte rapportbijlage beoordeeld.

De hierin vermelde toename van de depositie met maximaal ca. 6 mol per ha/j in habitatype H2130B en ca. 4,6 mol per ha/j in H2130A is zonder meer substantieel. Ook kleinere depositietoenames dienen tegen een achtergrond van overbelasting als significant te worden beoordeeld, zeker in habitats met een verbeterdoelstelling. De genoemde beheermaatregelen zijn op zich niet verkeerd maar niet voldoende omdat ze niet in alle terreindelen waar sprake is van extra depositie worden uitgevoerd.

Effecten van stikstof dienen bij voorkeur te worden voorkomen door inzet van geëlektrificeerd materieel. Als dit niet mogelijk is dienen effecten te worden gemitigeerd en/of gecompenseerd door middel van bewezen effectieve en afdoende geborgde maatregelen gebaseerd op een correcte, ruimtelijk goed uitgewerkte analyse van mogelijke effecten. Verzocht wordt om dit in de voorschriften op te nemen.

Reactie algemeen

De indiener van de zienswijze geeft bij punt 2 aan dat in de passende beoordeling namen van zijn weggelakt waardoor externe bronnen feitelijk onnavolgbaar en oncontroleerbaar zijn. Dit is abusievelijk gedaan door de gebruikte anonimiseringsstool (vanuit privacywetgeving). Dit zal worden gecorrigeerd in het definitieve besluit. Wel wijzen wij erop dat alle relevante stukken die voor de beoordeling van deze aanvraag van belang zijn op pagina 9 van dit besluit zijn opgenomen. Deze stukken zijn ook ter inzage gelegd en konden via officiële bekendmakingen

worden gedownload. Op deze wijze heeft de indiener van de zienswijze voldoende kunnen inzien welke documenten zijn betrokken bij het beoordelen van de aanvraag.

Ad 2a

Het oppervlakteverlies van het habitatype betreft vrijwel geheel een tijdelijke oppervlakteverlies als gevolg van het aanleggen van het overbruggingssysteem. Na afloop van de werkzaamheden wordt het vergraven materiaal weer teruggebracht en kan het habitatype zich herstellen. Om te borgen dat ontwikkeling van habitatype H2130, Grijze duinen optreedt, is in het besluit een voorschrift met betrekking tot monitoring opgenomen. In een monitoringsplan dient nader uitgewerkt te worden welke faalmaatregelen moeten worden genomen indien de beoogde ontwikkeling van de subhabitattypen onverhoopt niet binnen enkele jaren optreedt. Wij achter hiermee voldoende geborgd dat het oppervlakteverlies zeer beperkt blijft en in de passende beoordeling is onderbouwd dat het zeer beperkte (permanente) oppervlakteverlies dat optreedt het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen niet in de weg staat of de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied aantasten. Het tijdelijk ruimtebeslag voor H2130A, Grijze duinen kalkrijk betreft 0,24% van de totale oppervlakte van het habitatype in het gebied. Voor H2130B, Grijze duinen kalkarm gaat het om 0,70% van de totale oppervlakte.

Aanvullend op het voorgaande wijzen wij erop dat, anders dan bij een aantal van de door de indiener van de zienswijze genoemde voorbeelden, de aangevraagde werkzaamheden in dit geval kleinere vergravingen op onverstoorde habitat betreffen. Hierdoor kan herstel naar verwachting snel verlopen. Voor een voorbeeld van een project van vergelijkbare omvang verwijzen wij naar het rapport 'vegetatieontwikkeling op de natuurbrug Zandpoort (2018).

Ad 2b

Wij zijn van mening dat uit de passende beoordeling voldoende blijkt dat op de locaties waar duindoornstruweel wordt verwijderd, na uitvoering van het project, ontwikkeling van habitatype H2130, Grijze duinen mogelijk is. Dit is ook geborgd in de voorschriften. Zie verder onze reactie onder Ad 2a.

Ad 2c

Voor habitatype H2180C, duinbossen binnenduinstrand, gaat het om de kap van 27 bomen aan de rand van een bestaande bosopstand. De bomen moeten wijken voor de aanleg van werkstroken en rijplaten. Bij de beoordeling op mogelijk significante effecten en/of daaraan gekoppelde mitigatie-opgave is niet uitsluitend de tijdelijke bruto-oppervlakte van de werkzone bepalend maar moet worden beoordeeld of het betrokken habitatype duurzaam verloren gaat dan wel of de structuur, functie, ruimtelijke samenhang en herstelmogelijkheid van het habitatype worden aangetast. Dit is ook nadrukkelijk in onze overwegingen opgenomen. De kap van 27 bomen aan de rand van een bestaande bosopstand tast daarmee de samenhang van de totale opstand niet aan.

Voorts zijn wij van mening dat gelet op de positie van de bomen aan de rand van de bosschages, waarbij de ruimtelijke structuur, functie en samenhang van de aanwezige bossen behouden blijft, het oppervlakteverlies, gelet op het totale aanwezige oppervlak van het habitatype in het Natura 2000-gebied als niet significant wordt aangemerkt.

De ondergroei en bosrandstructuur kunnen zich in deze na de kap gewoon weer herstellen door natuurlijke verjonging vanuit de aanliggende opstand. Voorts is in dit ontwerpbesluit een monitoringsverplichting ten aanzien van dit habitatype opgenomen.

Het habitatype H2190B vochtige duinvalleien kalkrijk betreft een tijdelijke aantasting door eveneens de aanleg van werkstroken en rijplaten. Daarbij wordt opgemerkt, dat de tijdelijke aantasting in de passende beoordeling een worst case benadering betreft omdat feitelijk sprake is van overlap met het projectgebied van Winning 3 (randen van de vallei). Gemakshalve is dit in de passende beoordeling niet nader genuanceerd. Deze overlappende delen

worden in het kader van Winning 3 (waarvoor een vergunning is verleend) reeds eerder teruggezet in successie. Een extra aantasting door de werkzaamheden van Overbrugging is daarmee niet aan de orde voor deze delen. Net als voor de andere habitattypen geldt een monitoringsopgave en zullen waar nodig, maatregelen worden ingezet om het herstel te garanderen.

Ad 2 d

Uit informatie van Dunea is gebleken dat aanleg van de leiding in de bestaande leidingenstrook om technische redenen niet uitvoerbaar is.

Ad 2e

De tijdelijke effecten van stikstofdepositie zijn in de ecologische beoordeling stikstof project Overbrugging, bijlage bij de passende beoordeling project Overbrugging Programma Berkheide, rapportnummer 25-279, 18 mei 2026, Waardenburg beoordeeld (hierna: ecologische beoordeling) op basis van precisie, de ontwikkeling en actuele kwaliteit en veerkracht in relatie tot de instandhoudingsdoelen. De projecteneffecten zijn getoetst aan de gebiedsdoelstellingen van het betreffende habitatype binnen het Natura 2000-gebied als geheel. Daarmee is het relevant om de tijdelijke stikstofdepositie als gevolg van de aanlegwerkzaamheden te bezien in relatie tot alle factoren die van invloed zijn op de betreffende habitattypen in het Natura 2000-gebied. Op basis van de ecologische beoordeling is geconcludeerd dat geen sprake is van significant negatieve effecten als gevolg van de tijdelijke stikstofdepositie van het project "Overbrugging".

Voorts merken wij op dat Dunea daar waar mogelijk elektrisch materieel inzet. De inzet van elektrisch materieel wordt echter beperkt door de op de locatie aanwezige netcapaciteit. Het is de taak vanuit de rol en verantwoordelijkheid van Dunea als duinbeheerder om de milieueffecten tot een minimum te beperken.

De zienswijze ten aanzien van punt 2 (a t/m e) geeft geen aanleiding om ons besluit te wijzigen.

3. Onderzoek naar cumulatieve effecten Programma Berkheide

Het project 'Overbrugging' maakt deel uit van Programma Berkheide van Dunea met een uitbreiding van de drinkwaterproductie in Berkheide door middel van oppervlakte-infiltratie van 25 miljoen m³ per jaar tot 32,1 miljoen m³/jaar. Dit programma ziet op renovatie en uitbreiding van winningen en het vergroten van de leveringszekerheid van drinkwater. Op dit moment zijn al 7 projecten gerealiseerd, in uitvoering of in voorbereiding.

Project 'Overbrugging' is daarmee het achtste grote project in het kader van Programma Berkheide. Op dit moment is niet bekend welke projecten nog zullen volgen.

Alle deelprojecten worden steeds afzonderlijk in procedure gebracht. Bij elke vergunningaanvraag is een passende beoordeling gevoegd waarin keer op keer wordt geconcludeerd dat de omvang van de ingrepen en de negatieve gevolgen voor habitats en soorten beperkt zijn en dat de aangetaste habitats zich binnen enkele jaren zullen herstellen. Alles bij elkaar is Programma Berkheide een omvangrijk project met verstreckende gevolgen voor natuurwaarden in Berkheide. De zich opstapelende negatieve effecten van alle werkzaamheden zijn overal in het duin zichtbaar, aantoonbaar en meetbaar.

Vanwege de grote negatieve effecten van drinkwaterproductie door middel van oppervlakte-infiltratie op natuurwaarden in de duinen heeft in de jaren '80 - mede op initiatief van de Provincie Zuid-Holland - een omvangrijk onderzoek plaats gevonden naar de toekomst van de drinkwatervoorziening in Zuid-Holland, het Integraal Onderzoek Drinkwatervoorziening Zuid-Holland (IODZH). Het is uiterst merkwaardig dat de hoofdconclusies uit dit rapport vergeten zijn.

De belangrijkste bezwaren tegen de huidige gang van zaken binnen Programma Berkheide als geheel zijn:

- De noodzaak van uitbreidingen en aanpassingen wordt in onvoldoende mate onderzocht; prognoses - voor zover al gepresenteerd - slecht onderbouwd en discutabel. Alternatieven worden niet onderzocht, met name de inzet van het diepinfiltratie-project 'Berkheide'.

- Cumulatieve effecten van Programma Berkheide als geheel worden niet in beschouwing genomen door een vergaande vorm van 'salamitactiek' waarbij elk deelproject apart in procedure wordt gebracht en beoordeeld alsof het de enige schadelijke ingreep in Berkheide zou zijn.
- Effecten van projecten worden structureel gebagatelliseerd of genegeerd. Bij onderzoek naar effecten op vochtige duinvalleien worden onzekerheden in hydrologische modelvoorspellingen buiten beschouwing gelaten. Effecten van herhaalde extra stikstofdepositie worden keer op keer ontkend. Omvangrijke negatieve effecten op grijze duinen als gevolg van vergravingen worden buiten beschouwing gelaten op grond van de evident onjuiste aanname dat het habitattypen zich in korte tijd herstelt.
- Mogelijke, wenselijke en juridisch noodzakelijke mitigerende en/of compenserende maatregelen worden, mede vanwege bovengenoemde punten, niet uitgewerkt en door het bevoegd gezag niet voorgeschreven.
- Monitoring en (eventuele) bijsturing worden wel als voorwaarde in de vergunningen opgenomen maar blijken in de praktijk tot niets te leiden vanwege methodologische problemen.

Het is noodzakelijk dat Programma Berkheide in zijn geheel wordt onderzocht op het totaal aan negatieve effecten op beschermde natuurwaarden, dat de veronderstelde noodzaak van capaciteitsuitbreidingen fatsoenlijk wordt onderzocht en dat serieus wordt gekeken naar alternatieve oplossingen voor de periode tot 2030.

Ad 3

In de passende beoordeling is gekeken naar de cumulatie met andere projecten. Op basis van die informatie hebben wij geconcludeerd dat de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.

Er is geen wettelijke verplichting om de projecten van het Programma Berkheide in zijn totaliteit te beschouwen dan wel in procedure te brengen. Elk project neemt (naast de op dat moment van toepassing zijnde actuele feiten en omstandigheden) in cumulatie de gevolgen van de eerdere projecten mee.

Bestaande plannen en projecten (en activiteiten zonder vergunningplicht) die al zijn uitgevoerd worden geacht te zijn verdisconteerd in de huidige staat van de natuur (de feitelijke referentiesituatie). Deze hoeven niet opnieuw afzonderlijk in de cumulatietoets te worden betrokken;

Alleen plannen of projecten waarvoor een Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit is verleend, maar die nog niet of slechts ten dele zijn uitgevoerd, en die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied kunnen hebben moeten in de cumulatieanalyse worden meegenomen.

-

Plannen of projecten welke al wel in procedure zijn maar nog niet zijn verleend dan wel toekomstige plannen of projecten worden gezien als een onzekere toekomstige gebeurtenis en zijn daarmee geen onderdeel van de cumulatietoets en/of ons toetsingskader.

De zienswijze ten aanzien van punt 3 geeft geen aanleiding om ons besluit te wijzigen.

Wijziging ten opzichte van ontwerpbeschikking

Ten opzichte van de ontwerpbeschikking zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

- Het oorspronkelijke voorschrift 6 is vervallen en vervangen door de voorschriften 8 tot en met 10. Hierdoor is de nummering na voorschrift 5 gewijzigd. De voorschriften 8 tot en met 10 hebben betrekking op een rapportageverplichting met betrekking tot de habitatrichtlijnsoort H1014, Nauwe korfslak.

- Voorschrift 13 (oorspronkelijk voorschrift 11) is gewijzigd. Indien er gebreken aan materieel worden geconstateerd dienen direct maatregelen te worden genomen om verdere lekkage/schade in het Natura 2000-gebied te voorkomen.
- In voorschrift 14 (oorspronkelijk voorschrift 12) onder a is een uitzondering toegevoegd voor personenauto's die materiaal en gereedschappen in of uit het werkgebied moeten brengen en hiervoor een ontheffing hebben van vergunninghouder;
- De overwegingen ten aanzien van de nauwe korfslak (pagina 30), zijn naar aanleiding van de wijziging van de voorschriften voor deze soort, aangevuld.
- De tekst in onze beoordeling ten aanzien van cumulatieve effecten op de pagina's 30 t/m 34 is iets verduidelijkt.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan:

- artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow en artikel 16.53c van de Ow;
- afdeling 11.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal);
- artikel 8.74b van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl);
- paragraaf 7.2.1 en artikel 7.197h van de Omgevingsregeling;
- de vastgestelde aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden zoals vermeld in de AERIUS-berekening met kenmerk Rjm2oFVxPKFA van 5 januari 2026. De aanwijzingsbesluiten zijn opgenomen in de gebiedendatabase⁵ voor deze gebieden;
- de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden zoals genoemd in de AERIUS-berekening met kenmerk Rjm2oFVxPKFA van 5 januari 2026.

Beoordeling

Aangevraagde activiteit

Dunea heeft een aanvraag om vergunning op grond van artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow ingediend voor het project 'Overbrugging', gelegen in het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide tussen het Pompstation Katwijk en de Wassenaarse Slag. De projectlocatie is gelegen in de gemeenten Katwijk en Wassenaar. De locatie is 4,5 km lang en strekt zich uit van noord naar zuid over de gehele lengte van wingebied Berkheide en ligt deels langs het bestaande verharde pad, vervolgens langs winning 3 en eindigt bij de Wassenaarseslag.

Dunea is verantwoordelijk voor de productie en levering van drinkwater in het westelijk deel van de provincie Zuid-Holland. Om voldoende drinkwater te kunnen blijven leveren moet Dunea in de komende jaren de capaciteit van de drinkwaterwinning verhogen. Met het Programma Berkheide wil Dunea de leveringszekerheid voor de toekomst veiligstellen. Het Programma Berkheide omvat een aantal projecten om op korte termijn de bestaande productiecapaciteit veilig te stellen middels renovatiewerkzaamheden en uitbreidingen van bestaande waterwinningen. Eén van de projecten is het project "Overbrugging".

Het overbruggingssysteem Berkheide is een voorziening die tot doel heeft de nadelige effecten van een tijdelijke onderbreking, van maximaal drie maanden, van de aanvoer van voorgezuiverd rivierwater naar het duingebied Berkheide te beperken of te voorkomen. Tijdens een dergelijke onderbreking kan geen infiltratie van rivierwater uit de Maas en de Lek plaatsvinden. Zonder het uitvoeren van aanvullende maatregelen zou dit kunnen leiden tot het droogvallen van de infiltratieplassen in het duingebied. Dit heeft negatieve gevolgen op het duinsysteem en de drinkwaterproductie. Na een overbruggingsperiode van maximaal drie maanden wordt de diepe grondwatervoorraad in een periode van drie jaar weer aangevuld, met water van de juiste drinkwaterkwaliteit.

⁵ <https://www.natura2000.nl/gebieden>
ODH1768275

Dunea wenst het overbruggingssysteem (hierna: OVB-systeem) te kunnen inzetten in situaties waarin de aanvoer van rivierwater onverwacht of onvoorzien moet worden onderbroken en die veelal buiten haar directe invloedssfeer liggen. Hierbij kan worden gedacht aan calamiteiten, zoals verontreinigingen van het rivierwater, leidingbreuken, stroomuitval of brand. Daarnaast kan sprake zijn van werkzaamheden door derden, bijvoorbeeld aan weg- of spoorinfrastructuur, waarbij de aanvoerleiding (hierna: BAL-leiding) tijdelijk buiten gebruik moet worden gesteld. Voorts voorziet Dunea in de mogelijkheid tot inzet van het OVB-systeem bij noodzakelijke, grootschalige onderhouds- of vervangingswerkzaamheden aan de BAL-leiding en bijbehorende pompstations, waarbij een tijdelijke onderbreking van het rivierwatertransport onvermijdelijk is.

Samenvattend wil Dunea in de toekomst gebruik maken van het OVB-systeem om:

1. de leveringszekerheid van het drinkwater te garanderen en
2. de infiltratieplassen langer op een gewenst niveau te houden en de vochtafhankelijke natuur in stand te houden.

Het project 'Overbrugging' omvat de realisatie en gebruik van het overbruggingssysteem.

Realisatiefase

De beoogde uitvoering bedraagt 3 werkseizoenen en is opgedeeld in drie deelgebieden:

- deelgebied A Pompstation Katwijk (duurt naar verwachting 1 werkseizoen);
- deelgebied B Midden (duurt naar verwachting 1 werkseizoen);
- deelgebied C Winning 3 (duurt naar verwachting 3 werkseizoenen).

De werkseizoenen zijn:

Seizoen 1 september 2026 t/m februari 2027;

Seizoen 2 september 2027 t/m februari 2028; en

Seizoen 3 september 2028 t/m februari 2029.

In verband met het plaatsen van amfibieënschermen en het afschermen van risicovolle transportroutes is de vergunning aangevraagd vanaf 1 augustus 2026. De vergunning is aangevraagd tot en met 15 maart 2029.

Deze vergunning voor de Natura 2000-activiteit ziet overigens niet op het plaatsen van amfibieënschermen en het afschermen van risicovolle transportroutes. Dit is geregeld in de vergunning voor de Flora- en fauna-activiteit met zaaknummer 01168135.

De werkzaamheden zien op de volgende activiteiten:

- nieuw te realiseren (en aansluiten) van leidingen, 12 onttrekkingsputten, 12 infiltratieputten, kabels, uitstroomconstructies en zoutwachters;
- renoveren (en aansluiten) van 26 diepe onttrekkingsputten, 45 diepe infiltratieputten en (overstort)put;
- verwijderen van oude kabels en leidingen, uitstroomconstructie en bomen.

Een uitgebreide beschrijving (inclusief een overzichtstekening van de projectlocatie) is opgenomen in de rapportage 'Projectbeschrijving Overbrugging' met kenmerk DUN-OVB-26PRB-1 van 1 april 2026.

De transportroute voor de werkzaamheden van de Overbrugging vindt plaats over de bestaande onderhoudspaden. Daarnaast worden tijdelijke onderhoudspaden aangebracht. Deze tijdelijke onderhoudspaden worden geëgaliseerd waarna rijplaten worden aangebracht.

Gebruiksfase

In de gebruiksfase is het OVB-systeem aanwezig en kan het systeem, in de situaties zoals hierboven zijn beschreven, maximaal 3 maanden worden ingezet. Na de overbruggingsperiode van drie maanden wordt de diepe grondwatervoorraad in een periode van drie jaar weer aangevuld, met water van de juiste drinkwaterkwaliteit.

Vergunningplicht

Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow bepaalt dat het verboden is zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit⁶ te verrichten, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.

De beoordeling van de aanvraag heeft onder andere betrekking op verzuring en vermeting als gevolg van stikstofdepositie in de realisatiefase. De beoogde activiteit heeft daarnaast overige effecten op het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide. Het gaat daarbij om effecten in de realisatie- en gebruiksfase als gevolg van oppervlakteverlies van kwalificerende habitattypen, hydrologische effecten, verandering in dynamiek en substraat, effecten op het leefgebied van habitatsoorten en effecten als gevolg van verstoring (waaronder mechanische effecten, geluid, trillingen, licht en menselijke aanwezigheid).

Conclusie vergunningplicht

Op basis van de aangeleverde documenten hebben wij vastgesteld dat de gevraagde activiteit vergunningplichtig is op grond van artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow. Het project kan significant negatieve effecten hebben op het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide, Coepelduynen, Kennemerland-Zuid en Westduinpark & Wapendal.

Instandhoudingsdoelstellingen

De bovengenoemde Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor habitattypen en -soorten waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt.

Voor het gevraagde project zijn in verband met een bijdrage van stikstofdepositie en overige effecten de in tabel 1a t/m 1e genoemde instandhoudingsdoelstellingen van belang.

Tabel 1a: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide.

Habitattype	Oppervlakte	Kwaliteit
Witte duinen (H2120)	behoud	verbetering
Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	uitbreiding	verbetering
Grijze duinen, kalkarm (H2130B)	uitbreiding	verbetering
Duindoornstruwelen (H2160)*	behoud	behoud
Duinbossen, droog (H2180A)	behoud	behoud
Duinbossen, binnenduintrand (H2180C)	behoud	verbetering
Vochtige duinvalleien, kalkrijk (H2190B)	uitbreiding	verbetering
Vochtige duinvalleien, ontkalkt (H2190C)	uitbreiding	verbetering
Kranswierwateren (H3140)	behoud	behoud
Nauwe korfslak (H1014); leefgebied Zoom, Mantel en droog struweel van de duinen (LG12)	behoud	behoud
Kleine modderkruiper (H1149)	behoud	behoud
Meervleermuis (H1318)	behoud	behoud
Kamsalamander (H1166)	behoud	behoud

* Enige afname van dit habitattype is toegestaan ten gunste van uitbreiding grijze duinen en vochtige duinvalleien

Tabel 1b: Instandhoudingsdoelstelling Natura 2000-gebied Coepelduynen.

Habitattype	Oppervlakte	Kwaliteit
-------------	-------------	-----------

⁶ Een activiteit, inhoudende het realiseren van een project als bedoeld in artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	behoud	behoud
----------------------------------	--------	--------

Tabel 1c: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid.

Habitatype	Oppervlakte	Kwaliteit
Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	uitbreiding	verbetering
Grijze duinen, kalkarm (H2130B)	behoud	verbetering
Grijze duinen, heischraal (H2130C)	uitbreiding	verbetering
Duinheiden met struikhei (H2150)	behoud	behoud
Duindoornstruwelen (H2160)*	behoud	behoud
Duinbossen, droog (H2180A)	behoud	behoud
Duinbossen, binnenduinarand (H2180C)	behoud	behoud
Vochtige duinvalleien, open water (H2190A)	uitbreiding	verbetering
Vochtige duinvalleien, kalkrijk (H2190B)	uitbreiding	verbetering
Vochtige duinvalleien, ontkalkt (H2190C)	behoud	behoud
Nauwe korfslak (H1014); leefgebied Zoom, Mantel en droog struweel van de duinen (LG12)	behoud	behoud

* Enige afname van dit habitatype is toegestaan ten gunste van uitbreiding grijze duinen en vochtige duinvalleien

Tabel 1d: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal.

Habitatype	Oppervlakte	Kwaliteit
Witte duinen (H2120)	behoud	behoud
Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	uitbreiding	verbetering
Grijze duinen, kalkarm (H2130B)	behoud	behoud
Duinheiden met struikhei (H2150)	behoud	behoud
Duindoornstruwelen (H2160)*	behoud	behoud
Duinbossen, droog (H2180A)	behoud	verbetering
Duinbossen, binnenduinarand (H2180C)	behoud	verbetering

* Enige afname van dit habitatype is toegestaan ten gunste van uitbreiding grijze duinen en vochtige duinvalleien

Beoordeling aanvraag ten aanzien van stikstofdepositie

Voor de beoordeling van de vraag of er sprake is van (significant) negatieve effecten als gevolg van stikstofemissie ten gevolge van het project, is het van belang de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen. Het gaat daarbij om de stikstofdepositie van alle onlosmakelijk met elkaar verbonden activiteiten die tezamen het project vormen. In deze beoordeling wordt nader ingegaan op de bijdrage aan stikstofdepositie ten gevolge van het project.

Realisatiefase

In de realisatiefase vindt emissie van stikstof plaats door gebruik van (mobiele) werktuigen.

Gebruiksfase

In de gebruiksfase is de waterwinning in gebruik en vindt geen toename van emissie van stikstof plaats ten opzichte van de huidige situatie. De gebruiksfase bestaat uit regulier onderhoud en de daarbij behorende verkeersbewegingen.

Rapport ecologische beoordeling

De initiatiefnemer heeft in de ecologische beoordeling, aangevoerd dat de beoogde activiteit en daaruit resulterende stikstofdepositie geen significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van de bovengenoemde Natura 2000-gebieden.

Uit de AERIUS-berekening met kenmerk Rjm2oFVxPKFA van 5 januari 2026 blijkt dat de emissie van (mobiele) werktuigen in de realisatiefase resulteert in een maximale stikstofdepositie op habitattypen in de genoemde Natura 2000-gebieden zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Projecteffect in mol/ha/jaar in de realisatiefase.

Natura 2000-gebied	Projecteffect realisatiefase, max stikstofdepositie
Meijndel & Berkheide	5,95
Coepelduynen	0,03
Kennemerland-Zuid	0,02
Westduinpark & Wapendal	0,01

Ontwikkeling achtergronddepositie

Vanaf de jaren negentig van de vorige eeuw is de stikstofdepositie in de duingebieden sterk afgenomen. Deze trend heeft zich tot in de afgelopen jaren doorgezet. Dit blijkt ook uit AERIUS Monitor 2025. In de periode 2020-2023 geeft AERIUS Monitor (2025) in Meijndel & Berkheide een daling van de achtergronddepositie aan van circa 20 mol per jaar. Deze daling zet naar verwachting de komende jaren door. In een klein aantal delen van het gebied is nog steeds sprake van een overbelaste situatie waarbij de Achtergronddepositiewaarde (ADW) hoger is dan de Kritische Depositiewaarde (KDW) voor habitattypen.

Stikstof is één van de sleutelfactoren die bepalend is voor de kwaliteit van de voor stikstofgevoelige duinhabitattypen. Daarnaast zijn windverstuiving en begrazing door konijnen van oudsher bepalend voor de kwaliteit. Deze factoren bepalen de veerkracht en de kwaliteit van deze habitattypen. Het betreft sleutelfactoren die onder natuurlijke situaties permanent en langjarig van invloed zijn. In duingebieden is het opstapelen van organisch materiaal op en in de bodem en het daardoor en door uitspoeling van kalk optreden van verzuring een natuurlijk proces. Het is onder natuurlijke omstandigheden een traag proces (decennia) dat in duinen waar plaats is voor winddynamiek extra vertraagd wordt door processen als verstuiving en lokale erosie. Duinhabitattypen zijn voor hun instandhouding dan ook afhankelijk van kleinschalige verstuivingsdynamiek en van begrazing. Van oudsher betreft dit begrazing door konijnen, maar met het instorten van de duinpopulaties is deze rol vanaf het einde van de vorige eeuw overgenomen door het inzetten van (grote) grazers. Vanaf deze periode wordt ook kleinschalige verstuivingsdynamiek gestimuleerd. Met begrazing en herstel van kleinschalige verstuiving treedt herstel van duinhabitattypen op, ook waar nog sprake is van een overbelasting met stikstof.

In deze beoordeling wordt nader ingegaan op de bijdrage aan stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden ten gevolge van het project.

Ecologische beoordeling

De effecten van de toename van stikstofdepositie zijn per Natura 2000-gebied en per habitatype nader beoordeeld in de Ecologische beoordeling stikstof project Overbrugging, bijlage bij de passende beoordeling project Overbrugging Programma Berkheide, rapportnummer 25-279, 18 mei 2026⁷, Waardenburg Ecology (hierna: het ecologisch rapport). Deze informatie is afkomstig uit de betreffende natuurdoelanalyses en AERIUS Monitor. Vervolgens is een specifieke beoordeling uitgewerkt op basis van de huidige kwaliteit en omstandigheden en de reeds in uitvoering zijnde beheermaatregelen voor ieder habitatype waarop het beoogde project een toename van stikstofdepositie veroorzaakt. Per Natura 2000-gebied is per habitatype is gekeken of op één of meerdere van de hexagonen met het betreffende vegetatietype de kritische depositiewaarde wordt overschreden of naderend wordt overschreden (als de achtergronddepositie binnen een marge van 70 mol/ha/jaar van de kritische depositiewaarde ligt). De habitattypen waarbij dit niet het geval is worden niet beschreven omdat hiervan op voorhand is uit te sluiten dat de instandhoudingsdoelstellingen in het geding komen door een toename van stikstofdepositie.

Uit de ecologische beoordeling blijkt dat significant negatieve effecten door een toename van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden Meijndel & Berkheide, Coepelduinen, Kennemerland Zuid en Westduinpark & Wapendal kunnen worden uitgesloten. De toename van depositie leidt niet tot een zichtbare of meetbare verandering van de kwaliteit van habitats, mede gelet op de plaatselijke kenmerken en omstandigheden van de habitattypen. De tijdelijke toename van depositie kan daarom ook geen belemmering vormen voor de beheermaatregelen in de

⁷ Dit rapport is bij ons binnengekomen op 20 april 2026, de datering van 18 mei 2026 lijkt een typefout s
ODH1768275 19 / 32

gebieden. Voor deze gebieden is in de passende beoordeling per habitattypen geoordeeld dat aantasting van de natuurlijke kenmerken is uitgesloten. Wij onderschrijven deze conclusie.

Cumulatie stikstofdepositie met andere projecten

Doordat het project Overbrugging een toename van stikstofdepositie veroorzaakt, moet worden beoordeeld of er sprake is van cumulatieve effecten in samenhang met de stikstofdepositie op dezelfde Natura 2000-gebieden ten gevolge van andere, gelijktijdig in uitvoering zijnde projecten. Wanneer de aangevraagde activiteiten geen effecten veroorzaken op de relevante Natura 2000-gebieden, dan hoeft geen onderzoek te worden gedaan naar cumulatieve effecten.

Het project Overbrugging wordt gelijktijdig uitgevoerd met drie andere projecten die onder het Programma Berkheide vallen. Dit betreft de projecten:

- Winning 8 (onderdeel 8.1), vergunning Wet natuurbescherming van 2 september 2024 met kenmerk ODH1100474;
- Winning 3, omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit van 6 oktober 2025, kenmerk ODH1467447 en
- Winning 11, vergunning Wet natuurbescherming van 22 juli 2021, kenmerk 00561506-00008104.

Naast projecten die onder Programma Berkheide vallen zijn er ook andere projecten (waarvan Dunea niet de initiatiefnemer is) die (mogelijk) gelijktijdig met het project Overbrugging worden uitgevoerd. Dit betreft de volgende projecten:

- project renovatie Binnenhof (vergunning Wet natuurbescherming van 24 januari 2024, kenmerk ODH829846, zaaknummer 01065154);
- project WarmtelinQ, warmtetransportleiding tracé Vlaardingen-Den Haag (vergunning Wet natuurbescherming van 15 maart 2024, kenmerk ODH920663, zaaknummer 01055021);
- project WarmtelinQ, warmtetransportleiding tracé Rijswijk-Leiden (vergunning Wet natuurbescherming van 23 september 2024, kenmerk ODH1087147, zaaknummer 01085816);
- Gate terminal (vergunning Natura 2000-activiteit van 7 november 2025 kenmerk ODH1493812, zaaknummer 1137449).

De resultaten uit de AERIUS-berekening met maximale depositie op (naderende) overbelaste hexagonen (mol N/ha/jaar) voor de realisatiefase van het project Overbrugging en andere vergunde projecten die gelijktijdig in uitvoering zijn, zijn weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Projecteffect in mol/ha/jaar in de realisatiefase met cumulatie.

Project	Meijendel & Berkheide	Coepelduynen	Kennemerland-Zuid	Westduinpark & Wapendal
Overbrugging	5,95	0,03	0,02	0,01
Winning 3	6,85	0,06	0,03	0,02
Winning 8.1	0,03	0,00	0,00	0,00
Winning 11	5,37	0,02	0,01	0,00
Renovatie Binnenhof	0,10	0,01	0,01	0,07
WarmtelinQ (Vlaardingen – Den Haag)	0,37	0,06	0,04	0,44
WarmtelinQ (Rijswijk – Leiden)	0,44	0,18	0,15	0,27
Gate Terminal	0,06	0,00	0,00	0,08
Cumulatieve maximale toename ten opzichte van het project met de hoogste depositie	12,32	0,18	0,11	0,45

Uit tabel 3 blijkt dat de hoogste depositie op Meijendel & Berkheide wordt veroorzaakt door project Winning 3 (6,85 mol N/ha/jaar). De hoogste depositie op Coepelduynen en Kennemerland-Zuid wordt veroorzaakt door project

WarmtelinQ (Rijswijk-Leiden) (0,18 en 0,15 mol N/ha/jaar). De hoogste depositie op Westduinpark & Wapendal wordt veroorzaakt door project WarmtelinQ (Vlaardingen-Den Haag) (0,44 mol N/ha/jaar).

De onderste rij in tabel 3 geeft de maximale cumulatieve toename ten opzichte van het project dat per Natura 2000-gebied de hoogste bijdrage levert. Door de ruimtelijke ligging van de projecten en de snel afvlakkende depositiecurve bij het toenemen van de afstand tot het project, zal een cumulatieve depositie in werkelijkheid minder hoog zijn dan de rekenkundige optelling in Tabel 3. De hierboven genoemde cumulatieve deposities betreffen dus een worstcasescenario. Dit is nader toegelicht in de ecologische toets.

Uit de ecologische toets en tabel 3 blijkt dat voor de gebieden Coepelduynen, Kennemerland-Zuid en Westduinpark & Wapendal de projecten (inclusief project Overbrugging) leiden tot een toename van maximaal enkele tienden mol N/ha/jaar ten opzichte van de twee projecten WarmtelinQ (tracé Vlaardingen - Den Haag en tracé Rijswijk - Leiden). Het project Overbrugging leidt daarbij tot een tijdelijke toename van enkele honderdsten mol N/ha/jaar. Wij onderschrijven de conclusie uit de ecologische beoordeling dat dit niet leidt tot een andere orde van grootte van depositie (in totaal tijdelijk enkele tienden tot maximaal één mol N/ha/jaar). De maximale toename in de cumulatieve depositie door project Overbrugging doet daarmee geen afbreuk aan de conclusies van de beoordelingen van de projecten WarmtelinQ.

Voor Meijendel & Berkheide is sprake van een maximale toename van meer dan 12 mol N/ha/jaar. Project Overbrugging draagt daar bijna 6 mol N/ha/jaar aan bij. Dit is een substantiële toename ten opzichte van project Winning 3. Er is derhalve wel sprake van cumulatieve effecten op Meijendel & Berkheide. De cumulatieve bijdrage treedt op voor de habitattypen H2130, Grijze duinen en H2180A, Duinbossen droog. Voor de overige habitattypen geldt dat de cumulatieve bijdrage van het overbrugging geen afbreuk doet aan de beoordeling van andere projecten.

Uit de ecologische beoordeling blijkt een cumulatieve bijdragen voor de habitattypen H2130, Grijze duinen en H2180A, Duinbossen droog van respectievelijk circa 11-12 mol N/ha/jaar en 3,5 mol/ha/jaar. Deze bijdragen worden hieronder nader beoordeeld.

H2130, Grijze duinen

Voor habitatype H2130, Grijze duinen wordt bij project Winning 3 én het project Overbrugging een aanzienlijke hoeveelheid stikstof (22 Kmol) uit het gebied verwijderd als gevolg van het verwijderen van struweel. De totale cumulatieve depositievracht op het hele habitatype bedraagt daarmee minder dan 1% van de stikstof die als gevolg van de werkzaamheden voor de projecten Overbrugging en Winning 3 wordt afgevoerd. Rekening houdend met cumulatie van projecten stijgt dus niet alleen de maximale depositie en depositievracht, maar neemt ook de afvoer van stikstof sterk toe. De (cumulatieve) depositie leidt daarom niet tot andere conclusies voor dit habitatype. Wij kunnen de conclusie uit de ecologische beoordeling delen dat significant, negatieve gevolgen voor habitatype H2130, grijze duinen kunnen worden uitgesloten.

H2180A, Duinbossen droog

Voor habitatype H2180A, Duinbossen droog, treden de hoogste deposities op in de directe omgeving van de werkgebieden van projecten Winning 3, Winning 11 en Overbrugging. Op het grootste deel van het Natura 2000-gebied ligt de cumulatieve depositie op enkele honderdsten tot enkele tienden mol N/ha/jaar. Op een beperkt deel is sprake van een stikstofdepositie van circa 3,5 mol N/ha/jaar. Uit het ontwerpbeheerplan voor het gebied blijkt de kwaliteit van het habitatype goed is. Wij kunnen daarmee de conclusie uit de ecologische beoordeling delen dat significant, negatieve gevolgen voor habitatype H2180A, Duinbossen droog, kunnen worden uitgesloten.

Conclusie stikstofdepositie

Uit de ecologische beoordeling en de AERIUS-berekening met kenmerk Rjm2oFVxPKFA van 5 januari blijkt dat in de realisatiefase sprake is van een toename van stikstofdepositie. Gelet op de tijdelijkheid van de depositie ten tijde

van de realisatiefase van het project en de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van de gebieden, zijn wij van mening dat in de ecologische beoordeling op voldoende wijze is aangetoond dat de natuurlijke kenmerken van de gebieden niet worden aangetast als gevolg van de berekende stikstofdepositie.

Wij stellen vast dat voldoende zekerheid is verkregen dat het project 'Overbrugging' geen significant negatief effect heeft ten gevolge van stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden Meijndel & Berkheide, Coepelduynen, Kennemerland-Zuid en Westduinpark & Wapendal.

Beoordeling aanvraag ten aanzien van overige effecten

Naast effecten door verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie heeft de beoordeling van de aanvraag, gelet op de ligging van de beoogde activiteit in een Natura 2000-gebied, ook betrekking op overige effecten op het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide. Op andere Natura 2000-gebieden is geen sprake van overige effecten.

De overige effecten betreffen oppervlakteverlies van kwalificerende habitattypen, hydrologische effecten, verandering in dynamiek en substraat, effecten op het leefgebied van habitatsoorten en effecten als gevolg van verstoring (waaronder mechanische effecten, geluid, trillingen, licht en menselijke aanwezigheid).

Het project 'Overbrugging' leidt tot tijdelijke en permanente effecten. Tijdelijke effecten treden op ten gevolge van het uitvoeren van de grondwerkzaamheden en de inzet van materieel en materiaal. Dit leidt tot ruimtebeslag (gebruik werkpaden), verstoring (geluid, trillingen, licht) en veranderingen in hydrologie (tijdelijke bemaling). De permanente effecten zien op oppervlakteverlies van habitattypen en hydrologische effecten op het moment dat het overbruggingssysteem in werking wordt ingezet. Het overbruggingssysteem zorgt er echter ten opzichte van een situatie zonder dit systeem voor dat de daling in grondwaterstand bij een onderbreking van de rivierwateraanvoer wordt beperkt. Het project 'Overbrugging' zorgt in de gebruiksfase voor een mindere verlaging van de grondwaterstand en een sneller herstel van habitattypen in vergelijking met een situatie zonder inzet van het overbruggingssysteem.

De initiatiefnemer heeft in de passende beoordeling aangevoerd dat de beoogde activiteit niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. Hieronder worden de conclusies per effect (met een onderverdeling naar de tijdelijke en permanente effecten) uiteengezet en nader beoordeeld. Hieronder worden de overige effecten nader beoordeeld en is zo nodig een voorschrift in deze vergunning opgenomen.

Ruimtebeslag/oppervlakteverlies per habitatype

Het project Overbrugging ziet op een tijdelijk en permanent ruimtebeslag/oppervlakteverlies als gevolg van het uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van het overbruggingssysteem. In totaal leiden de werkzaamheden, blijkens de passende beoordeling, tot een tijdelijk ruimtebeslag van 42.889 m² hectare van habitattypen. Het overige deel (28.357 m² ruimtebeslag) heeft betrekking op niet kwalificerend habitat (H0000). Voor het bepalen van ruimtebeslag ten opzichte van habitattypen zijn de tekeningen met de technische werkstrook over de habitatypekaart gelegd. In tabel 4 is de tijdelijke en permanente afname en de toename van (sub)habitattypen weergegeven. Deze afnames en toenames worden vervolgens per habitatype beoordeeld.

Tabel 4 Oppervlakte afname/toename per (sub)habitattype in m²

Habitattype	Tijdelijke afname	Permanente afname	Toename
H2120, Witte duinen	241	-	
H2130A en H2130B, Grijze duinen (kalkrijk en kalkarm)	30.646	37	8.291
H2160, Duindoornstruwelen	-	8.309	
H2180A, Duinbossen droog	9	-	
H2180C, Duinbossen binnenduinrand	-	2.179	
H2190A, Vochtige duinvalleien open water	126	1	
H2190B, Vochtige duinvalleien kalkrijk	1.403	5	
H3140, Kranswierwateren	3	-	

H2120, Witte duinen

Het project 'Overbrugging' zorgt alleen voor een tijdelijk ruimtebeslag van 241 m² (0,04% van het totale oppervlak van 661.100 m², dat is ruim 66 ha) H2120, Witte duinen. Er treedt geen permanent oppervlakteverlies op. Het tijdelijke oppervlakteverlies vindt plaats op de locaties van de werkstroken ten behoeve van het graven van sleuven voor de aanleg van kabels en leidingen. Na afloop van de werkzaamheden kan het habitattype H2120 weer ontwikkelen. Wij achten dit geen significant negatief effect.

H2130, Grijze duinen

Ten behoeve van project 'Overbrugging' vinden werkzaamheden plaats die resulteren in tijdelijk en permanent oppervlakteverlies voor habitattype H2130, Grijze duinen.

Binnen het werkgebied is sprake van tijdelijk oppervlakteverlies van habitattype H2130A, Grijze duinen. Het gaat om een tijdelijk verlies van 18.463 m² (dat is 0,24% van de totale oppervlakte van 7.560.500 m² oftewel 756,5 ha). Het tijdelijke oppervlakteverlies van habitattype H2130B, Grijze duinen, kalkarm heeft betrekking op 12.183 m² (0,70% van de totale oppervlakte van 1.752.200 m²/ ruim 175 ha). Na afloop van de werkzaamheden wordt het maaiveld hersteld waardoor ontwikkeling van beide subhabitattypen weer mogelijk is.

Daarnaast treedt permanent oppervlakteverlies op van 12 m² H2130A en 25 m² H2130B door de realisatie en aanwezigheid van infiltratieputten langs het onderhoudspad. Dit zeer geringe oppervlakteverlies van 37 m² achten wij, mede gelet op de Leidraad significantiebepaling⁸, niet significant.

Om te borgen dat ontwikkeling van habitattype H2130, Grijze duinen optreedt, is een voorschrift met betrekking tot monitoring van dit habitattype in dit besluit opgenomen. In een monitoringsplan dient nader uitgewerkt te worden welke faalmaatregelen moeten worden genomen indien de beoogde ontwikkeling van de subhabitattypen onverhoopt niet binnen enkele jaren optreedt.

H2160, Duindoornstruwelen

Als gevolg van de werkzaamheden voor Overbrugging wordt er in totaal permanent 8.309 m² Duindoornstruwelen verwijderd. Dit betreft 0,18% van het totale oppervlakte van dit habitattype van 4.695.300 m² (ruim 469 ha). Van dit oppervlakteverlies kan 8.291 m² ontwikkelen naar habitattype H2130, Grijze duinen. Dit is in lijn met de instandhoudingsdoelstellingen. In het aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied is opgenomen dat enige achteruitgang van habitattype H2160, Duindoornstruwelen is toegestaan ten gunste van habitattype H2130, Grijze duinen. Het overige oppervlakte 37 m² achten wij, mede gelet op de Leidraad significantiebepaling⁹, niet significant.

H2180A, Duinbossen droog

⁸ https://www.commissiener.nl/docs/mer/diversen/leidraad_bepaling_significantie27052010.pdf

⁹ https://www.commissiener.nl/docs/mer/diversen/leidraad_bepaling_significantie27052010.pdf

Door de tijdelijke aanwezigheid van rijplaten vindt een tijdelijk oppervlakteverlies van habitatype H2180A, Duinbossen droog van 9 m² plaats. Er worden hier geen bomen gekapt. Wij achten dit zeer geringe, tijdelijke oppervlakteverlies minimaal en niet significant.

H2180C, Duinbossen, binnenduinrand

Door werkzaamheden als gevolg van project 'Overbrugging' is sprake van een permanent oppervlakteverlies van 2.179 m² habitatype H2180C, Duinbossen, binnenduinrand. Dit oppervlakteverlies betreft het kappen van 28 bomen die onder het habitatype vallen. Blijkens de Notitie Bomeninventarisatie Overbrugging, kenmerk 21-1014/KirHu/002, 26 maart 2025, Waardenburg Ecology (hierna: de bomeninventarisatie)¹⁰ gaat om één schietwilg, drie eenstijlige meidoorns, tien grauwe abelen en veertien zomereiken die onder het habitatype vallen. Uit de Notitie blijkt dat een groot aantal bomen (met name 13 zomereiken) een leeftijd hebben van meer dan 100 jaar (variërend van 110 tot 214 jaar oud). Het grootste deel van de bomen staan aan de rand van het onderhoudspad. Gelet op de ligging verandert hier niet de ruimtelijke structuur, functie en samenhang van de aanwezige bossen. De negen abelen lijken, op basis van de bomeninventarisatie van 26 maart 2026 niet aan de rand van een onderhoudspad te liggen.

Ten aanzien van de oude zomereiken en de negen abelen dient voldoende zorgvuldigheid in acht te worden genomen bij het kappen van bomen en bezien te worden of behoud van bomen (deels) mogelijk is zodat de ruimtelijke structuur, functie, samenhang en lichtinval in de bosschages behouden blijven. Voorts is het gewenst dat voor het verbeteren van de kwaliteit van het habitatype H2180C, Duinbossen binnenduinrand, dat (delen van) gekapte bomen waar mogelijk in het gebied blijven liggen.

Gelet op de positie van de bomen aan de rand van de bosschages, waarbij de ruimtelijke structuur, functie en samenhang van de aanwezige bossen behouden blijft achten wij het oppervlakteverlies, gelet op het totale aanwezige oppervlak van het habitatype in het Natura 2000-gebied en de instandhoudingsdoelstellingen voor dit habitatype gering en niet significant.

H2190A Vochtige duinvalleien (open water)

Het project 'Overbrugging' leidt in de realisatiefase als gevolg van de benodigde werkzaamheden en werkstrook tot een tijdelijk oppervlakteverlies van 126 m² (dat is 0,11% van het totale oppervlak van 105.700 m²/10,57 ha) van habitatype H2190A, Vochtige duinvalleien, openwater. In de gebruiksfase is sprake van een oppervlakteverlies van slechts 1 m² (<0,01% van het totale oppervlak) van het habitatype. Het tijdelijke en permanente oppervlakteverlies achten wij dermate beperkt dat dit geen invloed heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van habitatype H2190A, Vochtige duinvalleien (open water). Na uitvoering van de werkzaamheden kan de oppervlakte van het habitatype weer herstellen.

H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

Het project Overbrugging leidt in de realisatiefase tot een tijdelijk oppervlakteverlies van 1.403 m² (dat is 0,55% van het totale oppervlak van 253.200 m²/circa 25 ha) van habitatype H219B, Vochtige duinvalleien, kalkrijk. In de gebruiksfase is sprake van een oppervlakteverlies van slechts 6 m² (<0,01% van het totale oppervlak) van het habitatype.

Wij achten het geringe tijdelijke en permanente oppervlakteverlies niet significant omdat de functie en structuur behouden blijft. Na uitvoering van de werkzaamheden kan de oppervlakte van het habitatype weer herstellen. We onderschrijven daarmee de conclusie uit de passende beoordeling.

¹⁰ Dit betreft de nummers 61 (schietwilg), 31,32 en 33 (eenstijlige meidoorn), 43 t/m 52 (grauwe abeel) en 10, 13 t/m 16, 25 t/m 30 en 34 (zomereiken).

H3140 Kranswierwateren

Voor het habitatype H3140, Kranswierwateren vindt alleen tijdelijk ruimtebeslag plaats van 3 m² (<0,01% van het totale oppervlak van 408.900 m²/40,89 ha). Het betreft de aanleg en aanwezigheid van de uitstroomconstructie. De betreffende oppervlakten zijn zo gering dat dit geen invloed heeft op de instandhoudingsdoelen van habitatype H3140 Kranswierwateren.

Conclusie oppervlakteverlies

Op grond van bovenstaande onderschrijven wij de conclusie uit de passende beoordeling dat het tijdelijke en permanente oppervlakteverlies geen knelpunt vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de habitatypen H2120 Witte duinen, H2130 Grijze duinen, H2160 Duindoornstruwelen, H2180A, Duinbossen droog, H2180C, Duinbossen binnenduintrand, H2190A, Vochtige duinvalleien open water, H2190B, Vochtige duinvalleien kalkrijk en H3140, Kranswierwateren.

H1014, leefgebied nauwe korfslak

Binnen het projectgebied komt duindoornstruweel en abelenbos voor. De verwijdering van het duindoornstruweel en tien grauwe abelen (zie de nummers 43 t/m 52 van de bomeninventarisatie) betekent een afname van het leefgebied van nauwe korfslak. Ter plaatse van de werkzaamheden beslaat het leefgebied van de nauwe korfslak (H1014) circa 10.488 m² (waarvan 8.309 m² duindoornstruwelen en 2.179 m² duinbossen binnenduintrand). Het totale leefgebied van de nauwe korfslak beslaat in totaal 7.240.000 m²/724 ha.

Bij het verwijderen van duindoornstruwelen en abelenbossen worden locaties met potentieel geschikt strooisel met nauwe korfslak die gespaard of ontzien kunnen worden afgezet met afzetlint of vergelijkbaar materiaal. Op locaties met potentieel leefgebied die niet gespaard kunnen worden, wordt geschikt strooisel met nauwe korfslak direct verplaatst naar geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Indien beide opties niet mogelijk zijn, wordt potentieel geschikt strooisel tijdelijk in depot gezet waarbij verdroging en verwaaiing voorkomen moet worden. De strooisellaag moet vervolgens vanuit het tijdelijk depot binnen geschikte locaties in het projectgebied of daarbuiten worden verplaatst. De locaties dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit is geregeld in de vergunningvoorschriften. Daarnaast is een rapportageverplichting ten aanzien van de soort opgenomen. Uiterlijk binnen drie maanden na uitvoering van de werkzaamheden dient hiertoe een rapportage op waarin wordt vastgelegd:

- a. naar welke locaties het strooiselmateriaal is verplaatst;
- b. op basis van welke ecologische kenmerken deze locaties als geschikt leefgebied voor de nauwe korfslak zijn aangemerkt en
- c. een fotodocumentatie van de ontvangende locaties.

Uiterlijk één jaar na het verplaatsen van het strooiselmateriaal voert vergunninghouder een veldcontrole uit op de locaties waar het strooiselmateriaal is aangebracht. Deze veldcontrole is gericht op het vaststellen of de betreffende locaties nog steeds geschikt leefgebied vormen voor de nauwe korfslak. Een bemonstering van de nauwe korfslak is daarbij niet gewenst omdat daarbij exemplaren van de soort worden gedood.

De instandhoudingsdoelstelling voor de nauwe korfslak betreft naast het behoud van de populatie ook het behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied. Door de voorgenomen werkzaamheden treden verschuivingen op in leefgebied van de soort. Door het verplaatsen van de strooisellaag is netto sprake van behoud van omvang van het leefgebied van de soort.

Wij zijn van mening dat het uitvoeren van de werkzaamheden gedurende het winterhalfjaar en de te nemen mitigerende maatregel niet leidt tot effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de nauwe korfslak.

Beoordeling hydrologische effecten

De renovatie van het project Overbrugging leidt tot tijdelijke en permanente hydrologische effecten in het gebied. Deze effecten zien op mogelijke verdroging in het Natura-2000-gebied. De effecten van de bemaling zijn berekend in de memo 'Project Overbrugging, Effecten uitvoering (bemalingen en cumulatie met andere projecten) – v2', Haskoning Nederland B.V., BI3935-WM-ME-260219-1901 van 20 februari 2026 (hierna: bemalingsrapport). Aan deze vergunning is het voorschrift verbonden dat grondwateronttrekkingen niet langer mogen duren dan noodzakelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals opgenomen in het bemalingsrapport. Alle bemalingen dienen uiterlijk 15 februari van elk werkseizoen te zijn beëindigd en de grondwaterstanden moeten per 1 maart van het desbetreffende jaar zijn hersteld.

TIJDELIJKE HYDROLOGISCHE EFFECTEN

In de aanlegfase vinden in de drie werkseizoenen verschillende beperkte bemalingen plaats. Deze bemalingen zijn nodig om te voorkomen dat er teveel water in het gebied aanwezig is om de werkzaamheden voor de te realiseren leidingen en putten uit te kunnen voeren. Er worden als gevolg van het project 'Overbrugging' geen infiltratieplassen drooggezet.

Door bemaling daalt de grondwaterstand in het gebied waardoor verdroging van habitattypen kan optreden. De werkzaamheden worden in drie werkseizoenen (periode september tot maart) op verschillende locaties uitgevoerd. In werkseizoen 1 is overlapping met de werkzaamheden van het project Winning 3. Omdat voor het project Winning 3 al bemaling nodig is, is voor het project Overbrugging weinig aanvullende bemaling nodig. In het zuidelijk deel van Winning 3 wordt in het derde werkseizoen bemaling voorzien voor de recirculatieleiding naar infiltratieplas 17. Daarnaast is ten behoeve van de renovatie van het freatische deel en het in gebruik nemen van Winning 8.1 bemaling nodig in het eerste werkseizoen en derde seizoen van het project Overbrugging. De projecten Winning 3 en Winning 8 zijn reeds vergund. In het tweede werkseizoen vindt in het zuidelijke deel van het werkgebied bemaling plaats. In figuur 4.3, pagina 45 van de passende beoordeling zijn alle werkzaamheden waarvoor bemaling nodig is, opgenomen.

De verlaging van de grondwaterstand is lokaal en relatief beperkt. De bemaling zorgt voor een maximale grondwaterverlaging van 1 meter. In het duingebied zijn natuurlijke grondwaterfluctuaties van 1 meter mogelijk door klimatologische omstandigheden (regenval en droogte). De bemalingsperiode vindt plaats buiten het groeiseizoen van planten.

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden per werkseizoen is het noodzakelijk om op meerdere locaties, waaronder bij Winning 3, de grondwaterstanden tijdelijk te verlagen. In de memo Project Overbrugging, Effecten uitvoering (bemalingen en cumulatie met andere projecten) – v2', Haskoning Nederland B.V., BI3935-WM-ME-260219-1901 van 20 februari 2026, zijn de effecten van deze bemalingen op de omgeving en de herstelperiode van de grondwaterstanden berekend. Hierbij is als uitgangspunt gehanteerd dat de bemalingen uiterlijk 15 februari van elk werkseizoen worden beëindigd en dat de grondwaterstanden per 1 maart van het betreffende jaar zijn hersteld. De mogelijke effecten op vochtafhankelijke habitattypen wanneer de grondwateronttrekking langer duurt dan 15 februari en de grondwaterstanden per 1 maart nog niet zijn hersteld, zijn niet inzichtelijk gemaakt. Om mogelijke negatieve effecten te voorkomen, mogen grondwateronttrekkingen daarom niet langer duren dan strikt noodzakelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden. Hierover hebben wij een voorschrift in deze vergunning opgenomen. Op deze wijze wordt geborgd dat geen negatieve effecten op vochtafhankelijke habitattypen optreden.

De tijdelijke verdroging heeft geen effecten op de habitattypen H2120, Witte duinen, H2130, Grijs duinen, H2160, Duindoornstruwelen en H2180, Duinbossen, subhabitattype A, droog en subhabitattype B, vochtig, omdat deze habitattypen niet gevoelig zijn voor verdroging. De grondwaterstandverlaging heeft wel effecten op de habitattypen H2190, Vochtige duinvalleien, H2180C en Duinbossen (binnenduinrand). Ten aanzien van de habitattypen H2180C, Duinbossen binnenduinrand en H2190 Vochtige duinvalleien merken wij nog het volgende op.

H2180C, Duinbossen (binnenduinrand)

Duinbossen (binnenduinrand) staan op vochtige tot matig droge standplaatsen en zijn gevoelig voor veranderingen in grondwaterstand. Duinbossen (binnenduinrand) hebben met hun verdamping zelf een sterke invloed op de jaarlijkse fluctuatie in de grondwaterstand en kunnen voorkomen op droge standplaatsen waar het grondwater gedurende een periode van meerdere jaren geleidelijk is gedaald. De gevoeligheid is afhankelijk van de grootte van de verandering en de snelheid waarmee deze verandering optreedt. Aangezien er in totaal 28 bomen verspreid over het gehele plangebied worden verwijderd die behoren tot dit habitatype, zal dit geen effect hebben op de hoeveelheid verdamping van deze duinbossen.

H2190 Vochtige duinvalleien

Uit de passende beoordeling blijkt dat de tijdelijke verlaging geringe effecten heeft op het habitatype omdat de verdroging door het uitvoeren van de werkzaamheden in de periode september tot en met maart, met name buiten het groeiseizoen van planten optreedt. Aan deze vergunning is het voorschrift verbonden dat grondwateronttrekkingen niet langer mogen duren dan noodzakelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals opgenomen in het bemalingsrapport. Wij hebben in de voorschriften van de vergunning opgenomen dat alle bemalingen uiterlijk 15 februari van elk werkseizoen dienen te zijn beëindigd en de grondwaterstanden moet per 1 maart van het desbetreffende jaar zijn hersteld.

Op grond van bovenstaande overwegingen ten aanzien van de habitatype H2180C, Duinbossen binnenduinrand en H2190, Vochtige duinvalleien onderschrijven wij de conclusie uit de passende beoordeling op het habitatype zijn uitgesloten. Wij kunnen de conclusie uit de passende beoordeling delen dat de effecten van tijdelijke bemaling, geen significant negatief effect hebben op de habitatypen H2180C, Duinbossen (binnenduinrand) en H2190, Vochtige Duinvalleien.

PERMANENTE HYDROLOGISCHE EFFECTEN

Dunea maakt drinkwater met behulp van de duinen door voorgezuiverd rivierwater uit de Maas en/of Lek aan te voeren en te infiltreren in de ondiepe grondwaterlaag (het zogenoemde freatische pakket). Deze infiltratie in de duinen maakt het water bacteriologisch schoon en draagt bij aan het versterken en beschermen van de grondwaterafhankelijke natuur in de duinen.

De beschikbaarheid van rivierwater als bron van infiltratiewater komt in toenemende mate onder druk te staan. Een extreme droogte of een grote, langdurige verontreiniging kan er toe leiden dat geen rivierwater kan worden ingenomen. Om te kunnen voldoen aan het leveren van voldoende drinkwater wordt met het project Overbrugging een systeem ingezet om in bijzondere situaties tijdelijk meer water uit het bestaande, diepe grondwatersysteem te kunnen onttrekken. Na de overbruggingsperiode van maximaal drie maanden wordt de diepe grondwatervoorraad in een periode van drie jaar weer aangevuld, met water van de juiste kwaliteit. Het project 'Overbrugging Berkheide' heeft als voornaamste doel de negatieve natuureffecten door verdroging die tijdens een overbrugging van 3 maanden optreden (zonder inzet van het systeem), te mitigeren.

Het overbruggingssysteem mag uitsluitend worden ingezet in drie specifieke situaties waarin het noodzakelijk is om de infiltratie van rivierwater naar de infiltratieplassen tijdelijk te onderbreken, onder de voorwaarden zoals beschreven in de bijlage 5 van de projectbeschrijving, memo 'Inzet Overbruggingssysteem Berkheide ten behoeve van vergunningaanvraag'.

De eerste situatie betreft calamiteiten, zoals innamestops als gevolg van verontreinigingen in het rivierwater (kwaliteit), schade aan de BAL-leiding (kwantiteit), stroomuitval of brand. Daarnaast kan de inzet noodzakelijk zijn bij werkzaamheden van derden. Dit betreffen werkzaamheden van derden, zoals werkzaamheden aan weg- of spoorinfrastructuur in de directe omgeving van de infrastructuur van vergunninghouder, waarbij de

vergunninghouder slechts beperkte invloed heeft op de planning en uitvoering. De derde situatie betreft grootschalige werkzaamheden aan de rivierwatertransportleidingen of pompstations van de vergunninghouder zelf, die van essentieel belang zijn voor de instandhouding en leveringszekerheid van drinkwater. Dit hebben we beschreven in voorschrift 18.

Wanneer het overbruggingssysteem als gevolg van een calamiteit wordt ingezet en de inzet naar verwachting langer dan tien dagen zal duren, dient binnen twee werkdagen na aanvang van de calamiteit hiervan melding te worden gedaan bij Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1). Deze melding dient een adequaat beeld te geven van de aard en omvang van de calamiteit, de verwachte duur van de inzet van het overbruggingssysteem, alsmede de wijze en intensiteit waarop dit systeem wordt toegepast. Tevens dient in de melding inzichtelijk te worden gemaakt welke maatregelen worden getroffen om de inzet in duur en omvang zoveel mogelijk te beperken.

Na tien dagen na aanvang van de inzet dient een aangepaste grondwaterstandmonitoring te worden opgestart, conform de voorwaarden zoals opgenomen in de geldende omgevingsvergunning voor de betreffende wateronttrekkingsactiviteit. Deze monitoring is bedoeld om tijdig inzicht te krijgen in de effecten op de grondwaterstanden en om eventuele afwijkingen van de vooraf berekende situatie vroegtijdig te signaleren. Indien blijkt dat de grondwaterstand sterker daalt dan verwacht op basis van het geohydrologisch rapport, moet de vergunninghouder aantonen dat dit geen nadelige gevolgen heeft op vochtafhankelijke habitattypen en -soorten.

Als negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, moeten direct passende maatregelen worden getroffen om deze te voorkomen of te beperken. Dit hebben we beschreven in voorschrift 19.

Indien het overbruggingssysteem wordt ingezet in verband met werkzaamheden door derden en deze inzet naar verwachting langer dan tien dagen zal duren, gelden aanvullende vereisten die erop zijn gericht de gevolgen van de langdurige inzet vooraf inzichtelijk te maken en waar mogelijk te beperken. In dit kader dient uiterlijk één maand voorafgaand aan de aanvang van de werkzaamheden een melding te worden gedaan bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Deze melding moet voldoende gedetailleerd zijn en een duidelijke beschrijving bevatten van de aard van de werkzaamheden, de verwachte duur daarvan en de wijze waarop en de mate waarin het overbruggingssysteem zal worden ingezet. Tevens dient inzichtelijk te worden gemaakt welke maatregelen worden getroffen om de duur van de inzet van het overbruggingssysteem zo kort mogelijk te houden, zodat de belasting voor vochtafhankelijke habitattypen en -soorten wordt beperkt.

Daarnaast dient de melding een motivering te bevatten waaruit blijkt op welke wijze wordt beoogd de werkzaamheden en de daaropvolgende herstelperiode van de grondwaterstanden zoveel mogelijk buiten de kwetsbare periode van vochtafhankelijke habitattypen en -soorten uit te voeren. Deze motivering is van belang om aannemelijk te maken dat bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening is gehouden met ecologische randvoorwaarden en dat negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zoveel mogelijk worden voorkomen. Op deze wijze wordt geborgd dat de inzet van het overbruggingssysteem, ook wanneer deze samenhangt met werkzaamheden door derden en een langere duur kent, plaatsvindt binnen zorgvuldig afgewogen en controleerbare kaders. Dit hebben we geborgd in voorschrift 20.

Indien het overbruggingssysteem wordt ingezet ten behoeve van grootschalige onderhoudswerkzaamheden die door de vergunninghouder zelf worden uitgevoerd en deze inzet naar verwachting langer dan tien dagen zal duren, waarbij het noodzakelijk is om het overbruggingssysteem toe te passen, zijn de voorwaarden uit voorschrift 19, sub c en d en voorschrift 20, sub b en c onverkort van toepassing. Deze samenloop van voorschriften waarborgt dat zowel de monitoring als de beoordeling van de effecten op de vochtafhankelijke habitattypen en -soorten op een consistente en zorgvuldige wijze plaatsvinden.

In aanvulling hierop geldt dat de vergunninghouder gehouden is om vier maanden voorafgaand aan de voorgenomen inzet een melding te doen, zodat het bevoegd gezag in staat wordt gesteld de voorgenomen werkzaamheden en de bijbehorende effecten tijdig te beoordelen. Bij de melding dient tevens een hydrologische modelberekening te worden overgelegd waarin de verwachte effecten van de inzet van het overbruggingssysteem inzichtelijk worden gemaakt, zowel voor de periode waarin het systeem in werking is als voor de daaropvolgende herstelperiode van de grondwaterstanden. Deze modelberekening dient zodanig te zijn opgezet dat een betrouwbaar en toetsbaar beeld ontstaat van de te verwachten grondwaterstands dalingen en de snelheid en mate van herstel na beëindiging van de inzet. Hiermee wordt beoogd om vooraf inzicht te verkrijgen in mogelijke risico's voor vochtafhankelijke habitattypen en soorten, zodat waar nodig tijdig mitigerende maatregelen kunnen worden voorzien en de uitvoering van de werkzaamheden op verantwoorde wijze kan plaatsvinden. Dit hebben we beschreven in voorschrift 19.

Indien het overbruggingssysteem wordt ingezet en de inzet naar verwachting korter dan tien dagen zal duren, geldt een meldplicht per afzonderlijke inzet. Deze meldplicht is bedoeld om het bevoegd gezag in staat te stellen toezicht te houden op het gebruik van het overbruggingssysteem, ook wanneer sprake is van kortdurende toepassingen.

In dat kader dient voor iedere inzet afzonderlijk een melding te worden gedaan bij Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De melding dient zodanig te zijn ingericht dat een volledig en inzichtelijk beeld wordt gegeven van de omstandigheden waaronder het overbruggingssysteem is ingezet. Daarbij moet in ieder geval een beschrijving worden opgenomen van de aanleiding en de noodzaak van de inzet, alsmede van de duur, de mate en de wijze waarop het overbruggingssysteem is toegepast. Door deze informatie structureel vast te leggen en te delen met het bevoegd gezag, wordt geborgd dat ook bij kortdurend inzetten, kan worden beoordeeld of het gebruik van het overbruggingssysteem binnen de gestelde kaders en voorwaarden zoals beschreven in bijlage 5 van de projectbeschrijving, memo 'Inzet Overbruggingssysteem Berkheide ten behoeve van vergunningaanvraag' heeft plaatsgevonden. Dit hebben we beschreven in voorschrift 20.

Beoordeling verandering in dynamiek en substraat

Voor de uitvoering van het project Overbrugging zijn grond- en graafwerkzaamheden noodzakelijk. Na afloop van de werkzaamheden ontstaat er op deze plekken kale grond met geen of nauwelijks begroeiing. Door de grond- en graafwerkzaamheden neemt het oppervlak kale grond tijdelijk toe (zie hiervoor ook de beoordeling ten aanzien van oppervlakteverlies). Op deze locaties kan habitatype habitatype H2130, Grijze duinen op termijn ontwikkelen en kan verstuiving optreden. Deze verstuiving komt ten goede aan de ontwikkeling van het habitatype H2130, Grijze duinen.

Ten aanzien van het borgen van herstel van habitatype H2130A, Grijze duinen (kalkrijk) zijn monitoringsvoorschriften in dit besluit opgenomen.

Beoordeling effecten verontreiniging bodem

Tijdens het uitvoeren van werkzaamheden is mobiel materieel (op banden) en niet-mobiel materieel (op rupsbanden of vaste opstelplaats) in het gebied aanwezig. Om verontreiniging van de bodem (met mogelijke effecten op habitattypen) te voorkomen, zijn voorschriften in dit besluit opgenomen ten aanzien van het stallen en tanken van materieel. Door het opnemen van deze voorschriften kunnen significant negatieve effecten op habitattypen worden uitgesloten.

Beoordeling effecten op habitaatsoorten

Het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide is aangewezen voor vier habitatrictlijnsoorten. De habitatrictlijnsoorten zijn opgenomen in tabel 1a van dit besluit. Voor alle soorten geldt als doelstelling het behoud van de populatie en het behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied. De mogelijke effecten ten gevolg van project Overbrugging op deze soorten worden hieronder nader beschreven.

H1013, Nauwe korfslak

De nauwe korfslak is niet gevoelig voor verstoring als gevolg van licht, geluid, trillingen en menselijke aanwezigheid. De eventuele gevolgen van oppervlakteverlies zijn eerder in dit besluit beschreven.

H1318, Meervleermuis

Rondom het werkgebied van Overbrugging zijn bunkers aanwezig. De locaties staan bekend als 'Berkheide Oost', 'De Klip' en 'Rijksdorp' (zie passende beoordeling figuur 3.3). Daarnaast liggen er ook nog enkele losse bunkers halverwege het plangebied langs de 'Atlantikwall'. De bunkercomplexen De Klip en Rijksdorp liggen op minimaal 190 meter afstand van het projectgebied. De complexen liggen vrijwel direct aan de Wassenaarseslag, een doorgaande weg. De bunkers worden in de winterperiode gebruikt als overwinteringsplaats voor meervleermuizen. Uit de passende beoordeling blijkt dat verstoring als gevolg van licht, geluid en menselijke aanwezigheid tot slechts enkele honderden meters vanaf het werkgebied reikt.

Uit de passende beoordeling blijkt het volgende. De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode dat de meervleermuis in winterslaap is. De bunkers in Berkheide Oost en bij de Atlantikwall kunnen door een enkele meervleermuis tijdens het uitvoeren van werkzaamheden worden gebruikt als winterverblijfplaats. De werkzaamheden die hier plaatsvinden, worden met een minigraver uitgevoerd en zijn van korte duur en relatief beperkt van aard. Vleermuizen zijn bovendien niet zo gevoelig voor machinegeluid met een lage frequentie waardoor verstoring van de winterverblijfplaatsen overdag is uitgesloten. Vleermuizen die in de bunkers overwinteren, zijn weggekropen in betonnen constructies die weinig geluid doorlaten. Hierdoor zijn negatieve effecten op meervleermuis uitgesloten.

Vleermuizen zijn wel gevoelig voor licht. In principe worden alle werkzaamheden bij daglicht uitgevoerd en wordt geen kunstverlichting gebruikt. Indien in schemering gewerkt wordt, worden maatregelen genomen om verstoring van meervleermuizen te voorkomen. Kunstmatige verlichting wordt alleen toegepast op het werkterrein met gerichte armaturen, LED-verlichting met een gerichte lichtbundel en een vleermuisvriendelijke kleur. Als de dieren in winterslaap zijn hebben ze geen last van verlichting. Vleermuizen die in de bunkers overwinteren, zijn weggekropen in betonnen constructies die weinig licht doorlaten. Negatieve effecten op meervleermuis kunnen hierdoor worden uitgesloten.

H2166, Kamsalamander

Blijkens de passende beoordeling komt de kamsalamander, onder andere op basis van eDNA-onderzoek, niet in het werkgebied voor. Het project Overbrugging leidt derhalve niet tot negatieve effecten op de habitatsoort H2166, kamsalamander.

Beoordeling cumulatieve effecten

Het project Overbrugging kan (voor wat betreft overige effecten) in combinatie met andere projecten binnen het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide en specifiek het deelgebied Berkheide significante effecten hebben voor het behalen van instandhoudingsdoelstellingen. Het gaat hier om mogelijke cumulatieve effecten met de projecten Winning 3 en 11.

Voor project Winning 11 is op 22 juli 2021 een vergunning Wet natuurbescherming (thans: Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit) verleend. Voor het project Winning 3 is op 6 oktober 2025 een omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit verleend.

Het noordelijk deel van Overbrugging ligt in de directe omgeving van het projectgebied van Winning 11. Hier vinden in het kader van Overbrugging alleen werkzaamheden plaats in het eerste werkseizoen. De overige werkseizoenen vinden in het kader van Overbrugging alleen werkzaamheden plaats in het zuidelijk deel. Deze liggen op dusdanige

afstand van het projectgebied van Winning 11, dat in het tweede en derde werkseizoen geen sprake is van cumulatieve effecten.

De cumulatieve effecten van Winning 3 en 11 hebben betrekking op oppervlakteverlies/-winst van habitattypen H2130 Grijze duinen, H2160 Duindoornstruwelen, H2180C, Duinbossen binnenduinrand, H2190 Vochtige duinvalleien en de habitatsoort H1013 Nauwe korfslak. Voor de overige habitattypen is geen sprake van cumulatieve effecten.

H2130, Grijze duinen

De projecten Winning 3, Winning 11 en Overbrugging leiden in de realisatiefase en gebruiksfase tot oppervlakteafname/toename. In onderstaande tabel 5 is dit opgenomen.

Tabel 5 Oppervlakte afname/toename H2130, Grijze duinen in m²

Project	Afname	Toename	Winst/verlies
Overbrugging	37	8.291	+8.254
Winning 3	-	11.500	+11.500
Winning 11	-	5.000	+ 5.000
Totaal			+24.754

Uit bovenstaande tabel blijkt dat Overbrugging in cumulatie met Winning 3 leidt tot een toename van het habitatype H2130 Grijze duinen van 24.754m².

H2160, Duindoornstruwelen

De projecten Winning 3, Winning 11 en Overbrugging leiden in de realisatiefase en gebruiksfase tot oppervlakteafname/toenameverlies/-winst. In onderstaande tabel 6 is dit opgenomen.

Tabel 6: oppervlakte-afname en toename H2160, Duindoornstruwelen in m²

Project	Afname	Toename	Winst/verlies
Overbrugging	8.319	-	-8.319
Winning 3	22.500	-	-4.000
Winning 11	5.000	-	-5.000
Totaal			-17.819

Winning 3, Winning 11 en Overbrugging leiden beiden tot een oppervlakteverlies van habitatype H2160, Duindoornstruwelen van in totaal 17.819 m² (bijna 1,7 ha). In het aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide is opgenomen dat enige achteruitgang van het habitatype is toegestaan ten gunste van de habitattypen H2130, Grijze duinen en H2190, Vochtige duinvalleien. Het verlies van het habitatype is grotendeels ten behoeve van de ontwikkeling van deze twee genoemde habitattypen. Het habitatype H2160, duindoornstruwelen komt in goede kwaliteit (met veel struweelsoorten) in het gebied voor. Wij achten het cumulatieve oppervlakteverlies van het habitatype H2160, Duindoornstruwelen, afgezet tegen de totale oppervlakte in het Natura 2000-gebied én ten gunste van de uitbreiding van de habitattypen H2130, Grijze duinen en H2190, Vochtige duinvalleien niet significant.

H2180C, Duinbossen binnenduinrand

De projecten Winning 3, Winning 11 en Overbrugging leiden in de realisatiefase en gebruiksfase tot oppervlakteafname/toename. In onderstaande tabel 7 is dit opgenomen.

Tabel 7: oppervlakte-afname en toename H2180, Duinbossen, binnenduinrand in m²

Project	Afname	Toename	Winst/verlies
Overbrugging	2.179		-2.179
Winning 3	7.400	-	-7.400
Winning 11	60.00	24.000	+18.000
Totaal			+8.421

Als gevolg van het project overbrugging treedt oppervlakteverlies op van habitattype H2180. In cumulatie met andere projecten waarvan het werkgebied overlapt is er sprake van een grotere afname van het habitattype. Per saldo is echter sprake van een toename van het habitattype omdat bij het project Winning 11 maatregelen worden genomen die zorgen voor een toename van het habitattype. Bij project Winning 11 worden de volgende maatregelen genomen:

- I. het terrein van het voormalig pompstation Lindenberg (0,7 ha) wordt ingeplant met bos;
- II. de parkeerplaats bij het voormalig pompstation wordt verwijderd (0,5 ha) en ingeplant met bos en extra bosontwikkeling door aanleg van een landschapspark in de barakkenzone (circa 3 hectare, waarvan 1,2 ha boscompensatie) buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied met een zonering van recreatie langs de Wassenaarseweg (N441).

Op basis van bovenstaande concluderen wij dat het verlies aan habitattype H2180C, in cumulatie met de het project Winning 11, niet tot significant, negatieve effecten leidt.

Conclusie cumulatie overige effecten

Wij kunnen de conclusie uit de passende beoordeling delen dat het project Overbrugging in cumulatie met de projecten Winning 3 en Winning 11 niet leidt tot significant negatieve effecten op de genoemde habitattypen.

Conclusie overige effecten op Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide

Gelet op de specifieke milieukekenmerken en omstandigheden van het gebied, zijn wij van mening dat in de passende beoordeling op voldoende wijze is aangetoond dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast als gevolg van de beoogde activiteit.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten van de activiteit op Natura 2000-gebieden op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande is de zekerheid verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden Meijndel & Berkheide, Coepelduynen, Kennemerland-Zuid en Westduinpark & Wapendal niet aantast en dat een omgevingsvergunning zoals bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow kan worden verleend.